

Broj: 03-1-28-1-28/11-2024

Upravni odbor Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona na sjednici održanoj 22.02.2024. donosi:

IZVJEŠTAJ O RADU

Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. do 31. 12. 2023.

Uvod

Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNK (u daljnjem tekstu: Služba) za 2023. rađen je u skladu s članom 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba FBiH i članu 8. Statuta Službe.

Izvještaj je namijenjen članovima Upravnog odbora Službe koji ga razmatraju i usvajaju, a nakon usvajanja i Federalnom zavodu za zapošljavanje. S osnovnim sadržajem izvještaja upoznat će se Kantonalna vlada odnosno odgovarajuća ministarstva. To se odnosi i na sva općinska vijeća gdje djeluju podružnice – biroi rada Službe.

Podaci, rezultati i presjek stanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja poslužit će i drugim organima i institucijama koje, direktno ili indirektno, utječu i zatim prate pojave i tendencije u toj oblasti.

Pri izradi izvještaja korišteni su: vlastiti podaci Središnjeg ureda Službe i njezinih podružnica – biroa rada prema općinama, podaci odjela privrede općinskih vijeća, podaci Porezne uprave Federacije BiH, zvanični statistički podaci te podaci organa i službi koje egzistiraju na tom području.

U izvještaju je aktivnost Službe prezentirana po osnovnim ustanovljenim funkcijama.

Opće napomene

Služba je registrovana kod nadležnog suda kao javna ustanova, čiji su poslovi od posebnog društvenog interesa. Ti su poslovi utvrđeni Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o osnivanju Službe te Statutom Službe.

Njihov se sadržaj osobito odnosi na: vođenje evidencije na području zaposlenosti i zapošljavanja, informiranje nezaposlenih i drugih lica o mogućnosti zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, rješavanje prava na osnovu nezaposlenosti, posredovanje u zapošljavanju u inozemstvu i zapošljavanje stranaca, provođenje međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma u oblasti zapošljavanja, organizovanje profesionalnog usmjeravanja i stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica, praćenje demografskih kretanja na tom području, donošenje programa i planova za ostvarivanje utvrđene politike zapošljavanja, saradnju s obrazovnim ustanovama radi usklađivanja obrazovnih programa s kadrovskim potrebama poslodavaca.

Donošenjem Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba došlo je do reorganizacije ranijih službi zapošljavanja u Federaciji BiH pa su formirane kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod za zapošljavanje.

Služba u našem Kantonu formalno je utemeljena donošenjem Odluke o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije, broj: 02-01-VI-036/02 od 28. 3. 2002. („Službene novine HNŽ/HNK” broj 2/02), ali je iz više razloga praktično počela s radom 1. 7. 2003.

Služba djeluje na području sljedećih općina: Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic, Neum, Prozor-Rama, Ravno i Stolac, gdje ima svoje organizacione dijelove – podružnice – biroe rada te na području grada Mostara kroz dva odjeljenja.

Statistički pokazatelji stanja i promjena u evidentiranoj nezaposlenosti

Stanje u evidenciji nezaposlenih lica

Kretanje broja nezaposlenih lica u zadnjih deset godina u HNK (2014. - 2023.) vidljiv je iz sljedeće tabele:

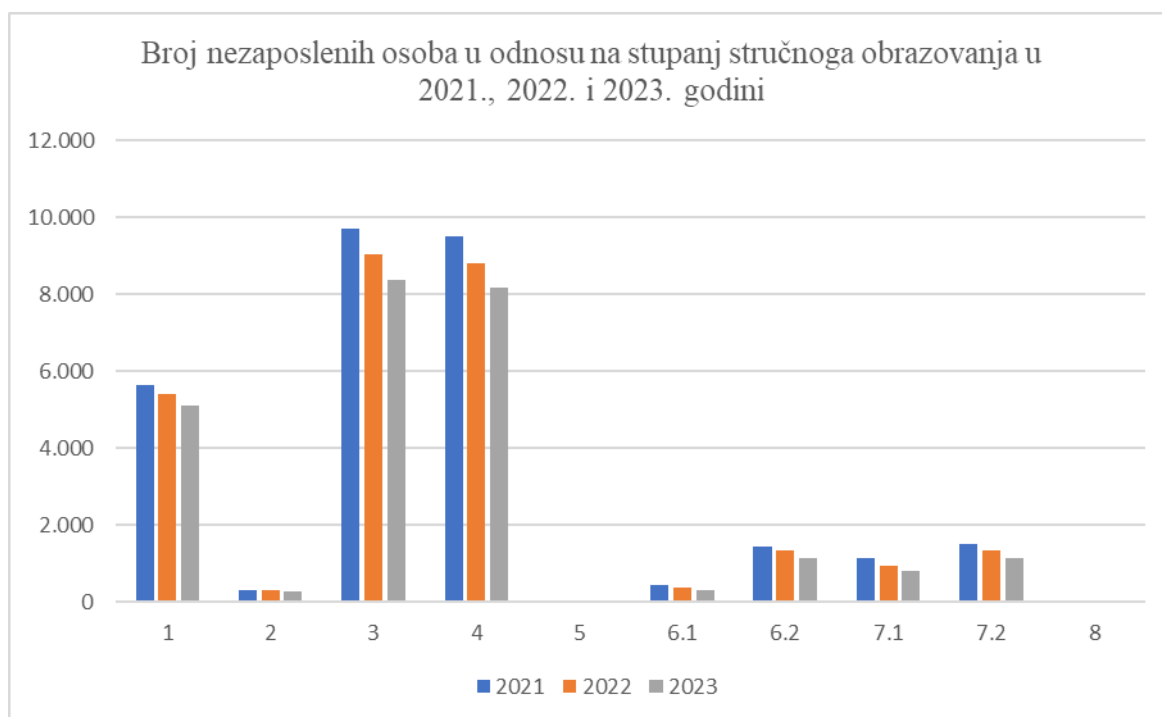
PODRUŽNICA – BIRO RADA	BROJ NEZAPOSLENIH LICA PO GODINAMA (stanje na dan 31. 12. navedenih godina)									
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
FEDERACIJA BiH	392.265	389.865	372.207	349.699	329.907	307.864	323.244	299.717	284.842	271.904
UKUPNO HNK	33.818	34.453	33.327	32.183	30.703	29.755	31.807	29.811	27.588	25.401
ČAPLJINA	3.359	3.487	3.376	3.283	3.006	2.911	3.169	3.046	2.864	2.644
ČITLUK	2.513	2.682	2.700	2.708	2.663	2.598	3.185	2.991	2.592	2.278
JABLANICA	2.358	2.367	2.293	2.132	2.118	1.985	2.120	1.949	1.796	1.668
KONJIC	4.170	4.088	4.128	3.973	3.842	3.709	3.824	3.599	3.240	3.132
MOSTAR	16.876	17.232	16.325	15.680	14.926	14.535	15.378	14.190	13.261	12.046
NEUM	390	429	403	376	356	339	358	362	366	325
PROZOR-RAMA	1.990	1.981	1.980	1.946	1.861	1.794	1.813	1.832	1.786	1.719
RAVNO	35	37	38	40	39	37	38	40	39	36
STOLAC	2.127	2.150	2.084	2.045	1.892	1.847	1.922	1.802	1.644	1.553

Na dan 31. decembra 2023. u evidenciji nezaposlenih lica nalazilo se 25.401 lice. U odnosu na kraj 2022., kada se na evidenciji nalazilo 27.588 nezaposlenih lica, smanjen je broj za 2.187 lica ili za 7,9 %.

Struktura nezaposlenih lica prema stepenima stručnog obrazovanja na dan 31. 12. 2023. je sljedeća:

PODRUŽNICA – BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
<i>ČAPLJINA</i>	2.644	1.450	445	37	978	851	8	46	91	55	132	1
<i>ČITLUK</i>	2.278	1.296	156	0	917	836	1	30	96	45	197	0
<i>JABLANICA</i>	1.668	992	410	27	568	516	1	14	45	62	25	0
<i>KONJIC</i>	3.132	1.772	1.135	12	942	747	1	21	161	58	55	0
<i>MOSTAR</i>	12.046	6.589	2.198	182	3.508	4.206	9	175	645	522	597	4
<i>NEUM</i>	325	160	34	1	126	112	2	1	19	5	25	0
<i>PROZOR-RAMA</i>	1.719	868	464	10	703	424	1	11	46	14	46	0
<i>RAVNO</i>	36	17	5	0	11	13	0	1	2	2	2	0
<i>STOLAC</i>	1.553	808	265	10	617	475	4	14	53	41	73	1
UKUPNO	25.401	13.952	5.112	279	8.370	8.180	27	313	1.158	804	1.152	6

U sljedećem prikazu vidljive su promjene u broju nezaposlenih lica u odnosu na stepen stručnog obrazovanja u 2021., 2022. i 2023. godini.

Najbrojnija zanimanja u pojedinim stepenima obrazovanja su:

STEPEN 1 i 2 radnici za jednostavne poslove 5.113, pomoćnik u kuhinji 50, daktilograf 32, radnici u tekstilnoj proizvodnji 27, krojač 19, pomoćni cvječar 17, moler 12, pomoćni zidar 7 itd.

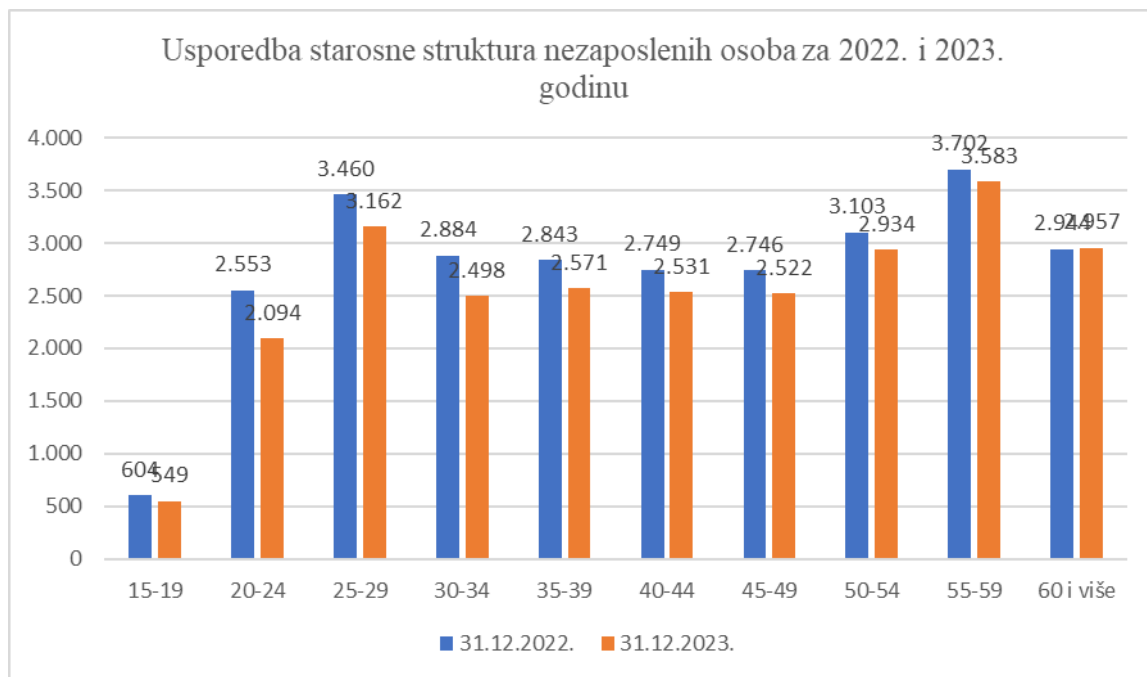
STEPEN 3 i 5 prodavač 1.459, frizer za žene 780, kuhar 694, bravar 601, automehaničar 540, konobar 485, kovinotokar 319, vozač teretnog vozila 204 itd.

STEPEN 4 ekonomski tehničar 1.400, maturant gimnazije 1.330, mašinski tehničar 646, turistički tehničar 462, elektrotehničar 429, medicinska sestra 411, poljoprivredni tehničar 331, tehničar cestovnog prometa 264 itd.

STEPEN 61 i 62 ekonomist 174, pravnik 128, učitelj predškolske djece 62, informatičar 60, kriminalist 58, fizioterapeut 44, građevinski inženjer 40, inženjer računarstva 31, socijalni radnik 27, razredni učitelj 25 itd.

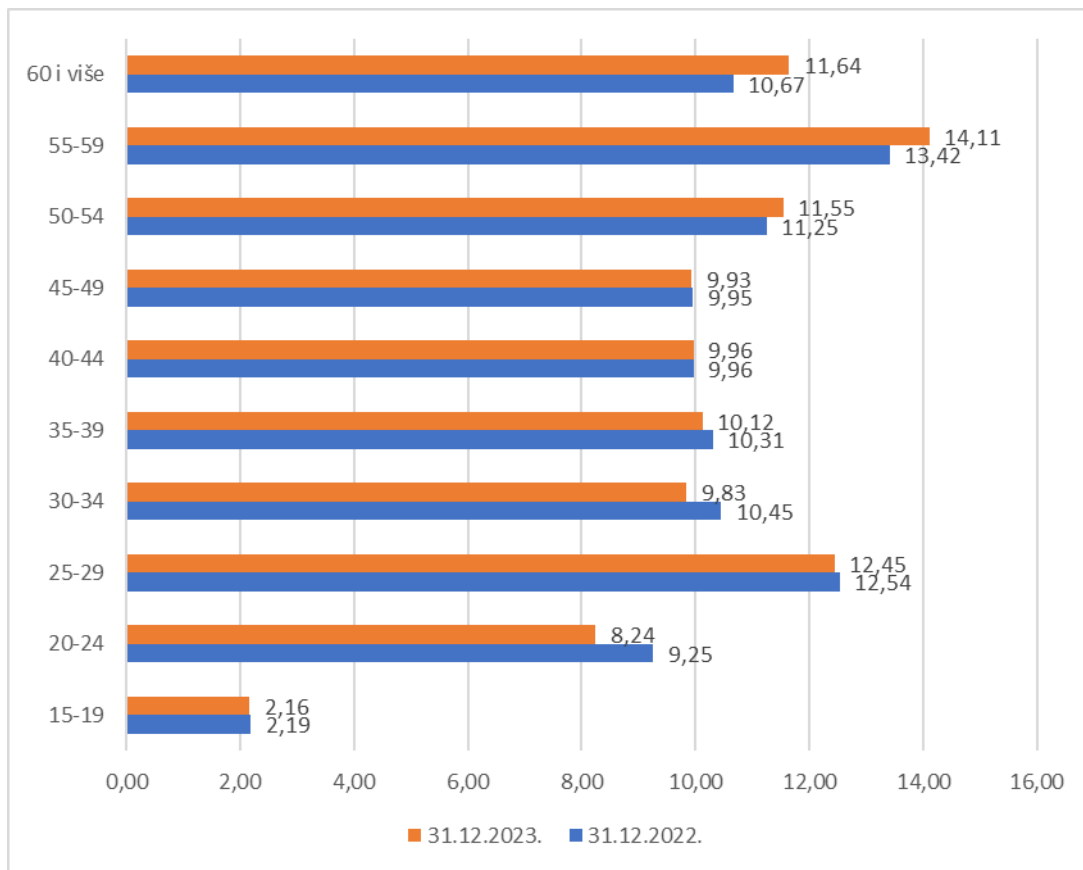
STEPEN 71, 72 i 8 pravnik 228, ekonomist 161, profesor engleskog jezika 112, inženjer agronomije 92, pedagog 70, psiholog 64, profesor fizičke i zdravstvene kulture 60, mašinski inženjer 59, socijalni radnik 54 itd.

Usporedba starosne struktura nezaposlenih lica u evidenciji za 2022. i 2023. izgleda ovako:

U skoro svim dobnim kategorijama smanjio se broj nezaposlenih lica. Iz prethodnog prikaza je vidljivo da se razlika u broju nezaposlenih lica u dvije promatrane godine smanjuje s povećanjem starosne dobi, a u kategoriji 60 godina i više - broj nezaposlenih čak je veći za 13 lica nego u 2022.

Ako podatke promatramo u udjelima (postotcima) zastupljenosti pojedinih starosnih skupina u odnosu na ukupan broj nezaposlenih lica, situacija je sljedeća:

Nezaposlenih lica u dobi do 30 godina je 22,81 %, a to je za 1,19 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

Udio nezaposlenih u dobi od 30 do 40 godina iznosi 19,95 %, što je manje za 0,85 % u odnosu na 2022.

Kategorija preko 50 godina sudjeluje s 37,3 % u ukupnom broju nezaposlenih lica, i radi se o povećanju od 1,8 %. Evidencija nezaposlenih lica „stari“, i to dodatno usložnjava problem zadovoljavanja potreba na tržištu rada. Jedno od rješenja ovog problema jest organizovanje provođenja obuka za tražene poslove u sistemu cjeloživotnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, za šta je potrebna uređena zakonska regulativa i stabilan sistem obrazovanja ovog tipa, što trenutno nije slučaj.

U sljedećoj tabeli predstavljen je broj nezaposlenih lica prema vremenu čekanja na zaposlenje:

UKUPNO	VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE									
	do 6 mjeseci	6 - 9 mjeseci	9 - 12 mjeseci	12 - 18 mjeseci	18 - 24 mjeseca	2 - 3 godine	3 - 5 godina	5 - 7 godina	7 - 9 godina	preko 9 godina
2022. 27.588	4.547	1.209	994	1.692	1.199	2.635	3.608	2.245	1.498	7.961

2023.	4.135	1.187	913	1.906	1.128	1.738	3.292	2.116	1.460	7.526
25.401										

Broj nezaposlenih lica koje traže prvo zaposlenje bio je 7.292 ili 28.7 %, od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica. U odnosu na kraj 2022., njihov broj je manji za 916 lica. Broj žena koje prvi put traže zaposlenje je 4.258 ili 16,76% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Prema radnom stažu, broj nezaposlenih lica je sljedeći:

UKUPNO	RADNI STAŽ								
	do 1 godine	1 - 5 godina	5 - 10 godina	10 - 15 godina	15 - 20 godina	20 - 25 godina	25 - 30 godina	30 - 35 godina	preko 35 godina
18.109	4.550	6.071	3.346	1.938	1.079	620	346	121	38

Iz pregleda je vidljivo da na evidenciji ima 2.204 nezaposlena lica koja imaju više od 15 godina radnog staža, a to predstavlja 8,68 % ukupnog broja nezaposlenih lica na evidenciji.

Prema narodnosti, nezaposlena lica su se izjasnila kako slijedi:

UKUPNO	NARODNOST									
	BOŠNJAK	HRVAT	SRBIN	SLOVENAC	ALBANAC	CRNOGORAC	MAKEDONAC	ŽIDOV	ROM	OSTALI
25.401	13.314	10.937	607	3	83	4	1	1	218	233

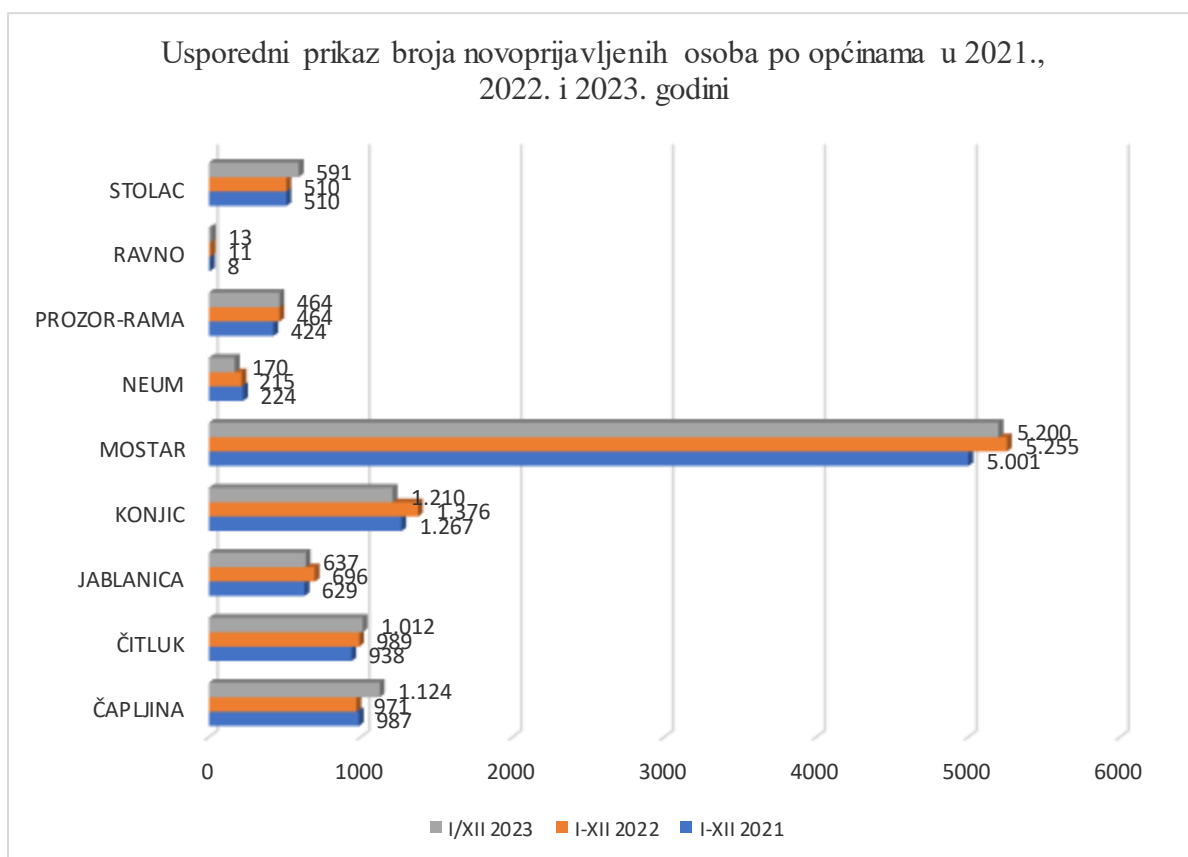
U evidenciji se nalazi ukupno 3.298 demobiliziranih branilaca kao i 697 članova obitelji poginulih i nestalih branilaca. U ukupnom broju nezaposlenih lica koncem decembra nalazi se: 304 ratna vojna invalida, 167 lica s faktorom otežane zapošljivosti i 360 ostalih invalida.

Prijavljivanje u evidenciju

Tokom 2023. u evidenciju nezaposlenih lica u podružnicama – biroima rada Službe prijavilo se ukupno 10.421 lice. U odnosu na proteklu godinu to je manje za 66 lica ili 0,63 %.

Struktura novoprijavljenih nezaposlenih lica prema stepenu obrazovanja je sljedeća:

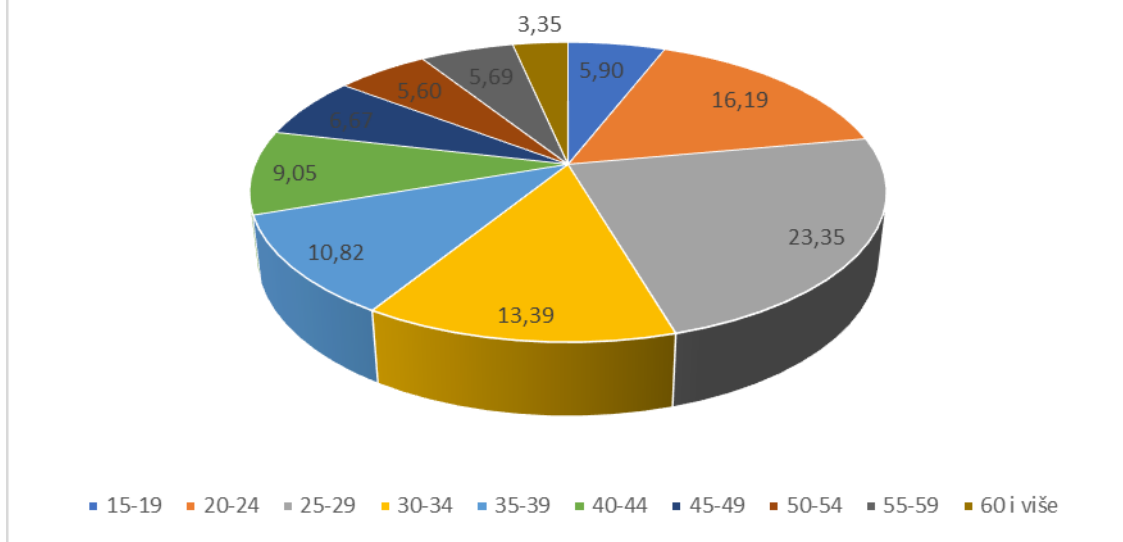
PODRUŽNICA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	1.124	607	111	6	317	419	3	20	86	32	129	1
ČITLUK	1.012	632	36	1	298	334	1	12	74	37	219	0
JABLANICA	637	295	80	3	232	218	1	7	31	46	19	0
KONJIC	1.210	600	207	2	327	378	0	12	168	48	68	0
MOSTAR	5.200	2.773	433	33	1.121	1.939	3	72	583	330	684	2
NEUM	170	86	10	0	53	51	1	0	13	3	39	0
PROZOR-RAMA	464	195	84	1	163	125	0	7	35	8	41	0
RAVNO	13	3	0	0	4	6	0	0	1	2	0	0
STOLAC	591	345	31	0	152	212	1	2	58	39	95	1
UKUPNO	10.421	5.536	992	46	2.667	3.682	10	132	1.049	545	1.294	4

Od ukupnog broja novoprijavljenih lica, žene čine 5.536 ili 53,1 %.

Ako pogledamo starosnu dob novoprijavljenih lica, najviše njih (23,34 %) spada u kategoriju od 25 do 29 godina.

Prikaz broja nezaposlenih novoprijavljenih osoba po starosnoj dobi
(udio u postotcima)

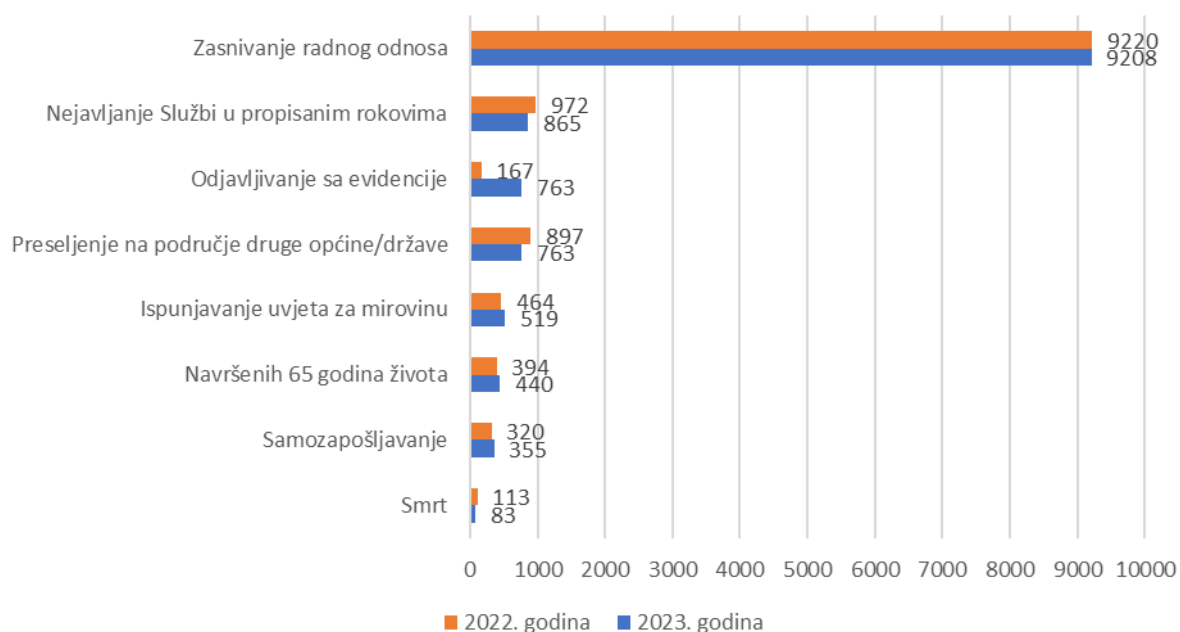

Po osnovima prijave u evidenciju, najzastupljenije kategorije su: prijava zbog prestanka radnog odnosa – 75,8 % (za 3,49 % više u odnosu na 2022.) i završetak školovanja – 10,92 % (za 0,75 % manje u odnosu na 2022.) Od svih prestanaka radnih odnosa, njih 41,95 % odnosi se na istek vremena rada po ugovoru. Na kraju 2022. taj je postotak iznosio 42,26 %. Drugi najčešći razlog prekida radnog odnosa je tehnološki ili ekonomsko-organizacioni višak, na koji se odnosi 31,13 % svih prekida radnog odnosa u promatranom periodu (u 2022. taj je udio iznosio 30,66 %), a na trećem mjestu su sporazumni prekidi radnog odnosa s udjelom od 15,51 % (smanjenje od 0,25 % u odnosu na prethodnu godinu).

Brisanje iz evidencije

Iz evidencije je, prema različitim osnovima, brisano 12.608. nezaposlenih lica, tj. 113 ili za 0,9 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Od tog broja, 73,06 % odnosi se na kategoriju onih lica koja su brisana zbog zaposlenja. U 2022. taj udio je iznosio 72,56 %, a u 2021. 73,10 %. Od ukupnog broja lica koja su izgubila status nezaposlenog lica, njih 5.173 su žene ili 56,18 %.

Usporedni prikaz najfrekventnijih razloga za brisanje iz evidencije u
2022. i 2023. godini

Struktura brisanih lica iz evidencije prema stepenu stručnog obrazovanja je sljedeća:

- BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
<i>ČAPLJINA</i>	1.344	765	128	15	357	479	3	26	107	43	186	0
<i>ČITLUK</i>	1.323	792	61	2	409	434	1	19	102	53	242	0
<i>JABLANICA</i>	765	349	95	7	275	244	4	9	53	57	21	0
<i>KONJIC</i>	1.312	680	224	3	393	394	0	11	169	56	62	0
<i>MOSTAR</i>	6.423	3.407	594	43	1.442	2.320	9	102	677	408	828	0
<i>NEUM</i>	211	97	16	0	66	66	1	1	17	4	40	0
<i>PROZOR-RAMA</i>	531	267	87	0	173	147	0	11	42	13	58	0
<i>RAVNO</i>	16	8	2	0	7	4	0	0	0	2	1	0
<i>STOLAC</i>	683	358	57	3	197	205	0	6	66	45	104	0
UKUPNO	12.608	6.723	1264	73	3.319	4.293	18	185	1.233	681	1.542	0

Zaposlenost, zapošljavanje i posredovanje u zapošljavanju

Zaposlenost

Prema procjeni Federalnog zavoda za statistiku, od ukupnog broja prisutnog stanovništva prema starosti i općinama, na dan 30. 6. 2023. na području HNK bilo je 212.101 stanovnik (za 1.026 manje u odnosu na isti period 2022.). Do 14 godina bilo je 28.018, od 15 do 64 godine 143.984 te preko 65 godina 41.125 stanovnika.

Prikaz procjene broja stanovništva prema dobi u 2022. i 2023. - Podaci Federalnog zavoda za statistiku

Opis	Datum procjene	Ukupno	Po godinama starosti		
			0-14	15-64	65 +
Federacija Bosne i Hercegovine	30. 6. 2022.	2.156.846	300.837	1.486.833	369.176
	30. 6. 2023.	2.150.054	292.573	1.475.596	381.885
Hercegovačko-neretvanski kanton	30. 6. 2022.	213.127	28.018	143.984	41.125
	30. 6. 2023.	212.101	27.119	142.623	42.359

Prikaz procjene broja stanovništva prema dobi u 2023. po općinama u HNK - Podaci Federalnog Zavoda za statistiku

OPIS	UKUPNO	PO GODINAMA STAROSTI		
		0 - 14	15 - 64	65 +
FEDERACIJA BIH	2.150.054	292.573	1.475.596	381.885
HERCEGOVAČKO- NERETVANSKI KANTON	212.101	27.119	142.623	42.359
ČAPLJINA	24.178	2.875	16.324	4.979
ČITLUK	17.733	2.496	12.074	3.163

JABLANICA	9.380	1.182	6.332	1.866
KONJIC	22.936	2.713	15.454	4.769
MOSTAR	103.685	14.611	68.722	20.352
NEUM	4.342	311	2.919	1.112
PROZOR-RAMA	12.960	1.391	9.321	2.248
RAVNO	3.218	131	2.042	1.045
STOLAC	13.669	1.409	9.435	2.825

Prema prikupljenim podacima, na području koje pokriva Služba, krajem 2022. djeluje 7.925 pravnih subjekata koji ukupno zapošljavaju 57.251 radnika.

Krajem 2022. taj je broj iznosio 55.789 radnika, koji su radili u 7.762 pravnih subjekata. Dakle, radi se o povećanju broja zaposlenih lica od 2,6 %. Podaci su dobiveni od Porezne uprave Federacije BiH.

Prikaz broja zaposlenih lica u HNK na dan 31. 12. 2023.

OPĆINA	UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH LICA	Državno vlasništvo		Privatno vlasništvo		Zadružno vlasništvo		Kombinovano vlasništvo		Nema vlasništva (fondacije, vjerske zajednice, međunarodna predstavnštva itd.)		Nepopunjeno	
		Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata
ČAPLJINA	3.796	253	10	2.169	495	10	2	115	4	276	17	973	178
ČITLUK	5.453	457	12	3.651	834	2	1	52	1	197	23	1.094	218
JABLANICA	1.940	242	9	748	235	0	0	227	2	80	11	643	64
KONJIC	6.530	755	15	3.057	514	3	2	1.667	5	227	11	821	144
MOSTAR	35.607	8.572	91	13.647	2.967	6	6	1.183	11	3.768	170	8.431	1.071
NEUM	949	159	8	431	94	0	0	68	3	98	3	193	43
PROZOR-RAMA	1.437	423	17	518	217	0	0	61	1	166	13	269	48
RAVNO	166	56	6	52	19	0	0	0	0	23	3	35	9
STOLAC	1.373	441	12	547	225	6	2	0	0	107	9	272	70
UKUPNO	57.251	11.358	180	24.820	5600	27	13	3.373	27	4.942	260	12.731	1.845

Napomena: Za detalje pojedinih vrsta oblika organizovanja - pogledati tabele u prilogu izvještaja.

U sljedećoj tabeli predstavljene su stope zaposlenosti i nezaposlenosti na području FBiH, Hercegovačko-neretvanskog kantona i njegovih općina. Procjene stope zaposlenosti i nezaposlenosti treba uzeti sa zadržkom iz više razloga: broj radno sposobnog stanovništva je procjena, a u njoj su sadržane i kategorije učenika, studenti, korisnici povlaštenih penzija i sl., a u broju nezaposlenih lica je sadržan značajan udio onih lica koja ne traže aktivno posao, koriste status nezaposlenog lica za ostvarivanje nekih drugih prava i sl.

OPIS	Radno aktivno stanovništvo	Zaposlene lica	Nezaposlena lica	Stopa zaposlenosti % (2 : 1) x 100	Stopa nezaposlenosti % 3: (2+3) x 100
	1	2	3	4	5
Federacija BIH	1.475.596	546.242	271.904	37,02	33,23
UKUPNO HNK	142.623	57.251	25.401	40,14	30,73
ČAPLJINA	16.324	3.796	2.644	23,25	41,06
ČITLUK	12.074	5.453	2.278	45,16	29,47
JABLANICA	6.332	1.940	1.668	30,64	46,23
KONJIC	15.454	6.530	3.132	42,25	32,42
MOSTAR	68.722	35.607	12.046	51,81	25,28
NEUM	2.919	949	325	32,51	25,51
PROZOR-RAMA	9.321	1.437	1.719	15,42	54,47
RAVNO	2.042	166	36	8,13	17,82
STOLAC	9.435	1.373	1.553	14,55	53,08

Udio zaposlenih s područja našeg kantona u ukupnoj zaposlenosti Federacije je 10,48 % (to je više za 0,16 % u odnosu na prethodnu godinu), dok je udio nezaposlenih 9,34 % i za 0,35 % je veći u odnosu na 2022. Udio radno aktivnog stanovništva iznosi 9,67%.

¹,U izvještajnoj godini kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa izvršila je ukupno 628 inspeksijskih nadzora tokom kojih je zatečeno 120 lica angažovanih suprotno Zakonu o radu. Preventivnim djelovanjem inspekcije, 165 lica je zasnovalo radni odnos. Na terenu inspektori često zatiču radnike koji su angažovani kod poslodavca zaključivanjem ugovora o djelu i tek djelovanjem inspekcije poslodavci omogućavaju radnicima zakonito zasnivanje radnog odnosa.

I dalje je kontinuirano prisutan problem povrede prava radnika iz radnog odnosa od strane poslodavaca, i to najčešće:

- neosnovani otkazi radnika kao posljedica traženja zaštite svojih radnih prava
- radno vrijeme radnika duže od zakonom propisanoga
- uskraćivanje prava na odmor u toku rada
- neplaćanje prekovremenog rada
- kašnjenje isplate plaća
- raspoređivanje radnika na druga radna mjesta, bez obzira na ugovore o radu koji su zaključeni za određena radna mjesta
- poslodavci ne vode evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu ili vode evidencije suprotno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu („Sl. novine FBiH“, broj: 92/16)
- prilikom oglašavanja i prijema u radni odnos u javnom sektoru, poslodavci često ne postupaju u skladu s Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u HNK (Službene novine HNK“, broj: 4/19 i 5/19 i 5/20)
- porodiljama zbog trudnoće i korištenja porodiljnog odsustva često prestaje radni odnos.

U toku su izmjene Zakona o radu od strane Federalnog ministarstva rada i socijalne politike kojima bi se reguliralo angažovanje studenata kod poslodavaca, što bi inspektorima uvelike olakšalo rad, jer veliki dio radnika zatečenih u „radu na crno“ predstavljaju upravo studenti.

Primjetno je da poslodavci fizičkim putem često ometaju vršenje inspeksijskog nadzora, za što u Zakonu o radu nije propisana kazna poslodavcu, te u tom smislu smatramo da treba dopuniti Zakon o radu.

Na osnovu evidencije inspekcije rada na području HNK uočena je značajna pojava zatvaranja privrednih subjekata. Osim prijašnjih razloga, sada je sve prisutnija pojava nedostatka radnika, naročito kvalifikovanih radnika za radna mjesta u proizvodnji i uslužnim djelatnostima, pa je primjetno pojačano angažovanje penzionera. Očigledno je da postoji hiperprodukcija određenih zanimanja, a istovremeno deficit potrebnih, što ukazuje da je neophodno uskladiti sistem obrazovanja i potrebe tržišta rada.“

Zapošljavanje

Tokom 2023. Služba je ukupno prikupila i objavila 1.784 oglasa i konkursa o slobodnim radnim mjestima za 8.493 radnika. Od toga se 833 poslodavaca javilo Službi sa zahtjevom za objavu konkursa, a iskazali su potrebu za 3.889. radnika. Tokom izvještajne godine izradili smo 1.869 prijava potreba za radnicima. Promatrano prema stepenu stručnog obrazovanja, struktura traženih radnika od Službe izgleda ovako:

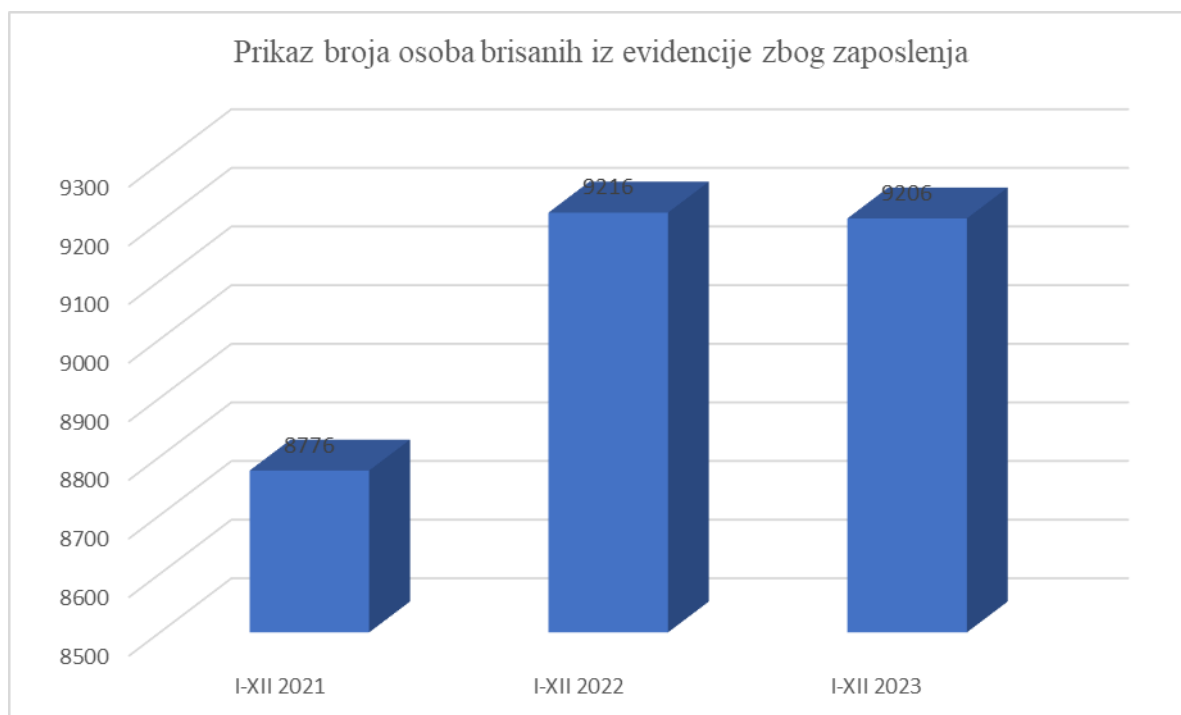
---

¹ Podaci Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK

PO SJEDIŠTU POSLODAVCA	Broj traženih radnika	Od toga na:		PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
		neodređeno	određeno	1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
<i>ČAPLJINA</i>	117	31	86	11	6	30	10	0	20	1	29	10	0
<i>ČITLUK</i>	250	66	184	7	0	83	82	0	0	1	2	75	0
<i>JABLANICA</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>KONJIC</i>	289	29	260	56	17	87	23	0	21	78	0	7	0
<i>MOSTAR</i>	2.040	605	1.435	116	120	215	508	8	96	311	340	319	7
<i>NEUM</i>	64	22	42	0	0	4	14	0	0	3	18	25	0
<i>PROZOR-RAMA</i>	54	37	17	5	0	6	8	0	0	2	31	2	0
<i>RAVNO</i>	33	8	25	1	2	2	6	0	0	0	3	19	0
<i>STOLAC</i>	2	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	2.849	800	2.049	196	145	427	653	8	137	396	423	457	1

Evidentno je da poslodavci preferiraju zapošljavanje na određeno radno vrijeme.

U izvještajnom periodu iz evidencije je radi zaposlenja brisano 9.206 lica (od toga je 5.172 žena), što je na jednakom nivou u odnosu na podatke iz 2022. Na tržište rada je kroz samozapošljavanje došlo 351 lice.

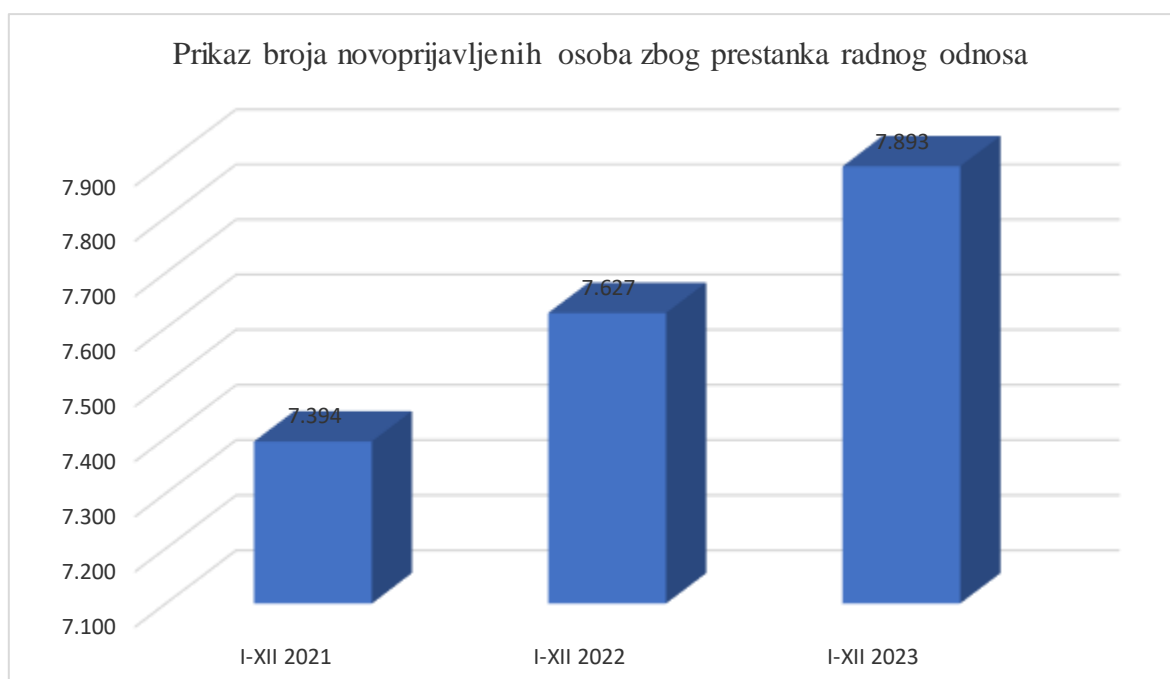

Struktura zaposlenih prema stepenu stručnog obrazovanja

PODRUŽNICA – BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	942	574	68	5	243	325	1	20	87	36	157	0
ČITLUK	898	578	28	2	259	266	1	11	77	45	209	0
JABLANICA	590	283	68	3	212	188	1	9	41	50	18	0
KONJIC	1.023	561	164	0	305	288	0	8	154	50	54	0
MOSTAR	4.773	2.664	303	21	1.006	1.692	2	79	582	356	732	0
NEUM	147	66	6	0	44	45	1	0	12	3	36	0
PROZOR-RAMA	283	148	39	0	77	79	0	7	29	8	44	0
RAVNO	11	4	1	0	7	2	0	0	0	0	1	0
STOLAC	539	294	23	2	146	168	0	5	59	40	96	0
UKUPNO	9.206	5.172	700	33	2.299	3.053	6	139	1041	588	1347	0

Očekivano, zbog sezonskog karaktera i sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme, najviše lica se zaposlilo u djelatnostima: trgovina (17,5 %), ugostiteljstvo (16,97 %) i obrazovanje (11,87 %), a slijede: javna uprava i odbrana (9,8 %) i prerađivačka industrija (9,72 %).

Tokom izvještajne godine u evidenciju nezaposlenih lica, zbog prekida radnog odnosa, prijavilo se 7.893 lica, što je u odnosu na prošlu godinu više za 3,49 %. Od tog broja njih 4.285 su žene ili 54,29 %.

Pregled prestanaka radnog odnosa po općinama

PODRUŽNICA – BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	814	461	75	5	235	302	3	17	59	29	89	0
ČITLUK	798	513	27	1	244	257	1	11	53	34	170	0
JABLANICA	528	240	71	3	194	177	1	3	24	42	13	0
KONJIC	905	442	147	2	256	269	0	10	121	46	54	0
MOSTAR	3.945	2.128	300	27	907	1.430	2	68	408	306	495	2
NEUM	143	73	8	0	50	40	1	0	12	1	31	0
PROZOR-RAMA	283	146	49	1	98	69	0	6	22	7	31	0
RAVNO	5	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0
STOLAC	472	282	19	0	127	164	1	1	46	38	75	1
UKUPNO	7.893	4.285	696	39	2.113	2.710	9	116	746	503	958	3

Najviše prestanaka radnih odnosa dogodilo se u djelatnostima ugostiteljstva (20,82 %) i trgovini (18,42 %). Rezultati su očekivani, uzimajući u obzir da veliki broj radnih mjesta u ove dvije djelatnosti imaju sezonski karakter. Također slična je situacija s prekidima radnih odnosa u obrazovanju, koje je na trećem mjestu s udjelom prestanaka radnih odnosa s 12,24 %, a razlog tomu je prvenstveno zasnivanje radnih odnosa na određeno vrijeme tokom školske godine. Na četvrtom mjestu je prerađivačka industrija s udjelom od 11,54 %.

Posredovanje u zapošljavanju

Aktivnosti posredovanja provedene su u okviru redovnih zadataka Službe predviđenih Statutom, Programom rada za 2023. kao i Strateškim planom Službe za period 2021. – 2023.

Održavali su se redoviti kontakti s podružnicama – biroima rada u cilju međumjesnog posredovanja za zahtjeve poslodavca koji svoje potrebe za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području podružnice – biroa rada u kojem obavljaju svoju djelatnost, a kao najtraženija zanimanja pokazala su se ugostiteljski i građevinski radnici, trgovci, profesori predškolskog odgoja, dostavljači/vozači, asistenti u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju itd.

U okviru međudržavnog posredovanja, Služba održava redovne kontakte i razmjenjuje informacije s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u vezi sa zapošljavanjem u inozemstvu. Posredovanje za zapošljavanje u Republici Sloveniji odvija se na osnovu Operativnog protokola za zapošljavanje u Republici Sloveniji. Na osnovu dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj te kontinuirano otvorenog javnog poziva za zapošljavanje radnika za zdravstvenu zaštitu u SR Njemačkoj, Služba izvršava definirane obaveze i redovno izvještava Agenciju za rad i zapošljavanje BiH o poduzetim aktivnostima.

Aktivna politika zapošljavanja

U izvještajnom periodu radilo se, kako na realizaciji programa iz ranijih perioda, tako i na pripremi i realizaciji aktivnih mjera iz tekuće godine. Programi iz prijašnjih godina čija se realizacija pratila u 2023., uključujući kontrolu izvršavanja ugovornih obaveza i refundaciju sredstava, su:

1. Program sufinansiranja zapošljavanja 2022
2. Program sufinansiranja samozapošljavanja – Start up 2022
3. Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2021
4. Projekt sufinansiranja zapošljavanja djece poginulih boraca/branitelja 2022
5. Projekt sufinansiranja zapošljavanja djece ratnih vojnih invalida 2022
6. Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH (u školskoj 2022./2023.)

U prvom polugodištu 2023., u saradnji s Federalnim zavodom za zapošljavanje, objavljeni su javni pozivi za sljedeće programe: Program sufinansiranja zapošljavanja 2023, Program sufinansiranja samozapošljavanja – Start up 2023, Program zapošljavanja Služba u saradnji s poslodavcima 2023, Program samozapošljavanja Druga prilika 2023 te Program Obuka za tržište rada 2023.

Zbog nedostatka vlastitih sredstava u Službi je izostalo pokretanje programa zapošljavanja koji bi se finansirali iz sredstava Službe.

U nastavku slijedi detaljniji izvještaj za programe čija se realizacija odvijala u izvještajnom periodu:

- Program sufinansiranja zapošljavanja 2023

Programom su planirana sredstva za Hercegovačko-neretvanski kanton u iznosu od 3.684.136,58 KM. U izvještajnom periodu objavljena su dva javna poziva, i to za mjere zapošljavanja od 27. 3. do 29. 3. 2023. te za mjeru Tražim poslodavca od 29. 5 do 31. 5. 2023. I ove godine interes za Program bio je veliki te su utrošena sva planirana sredstva i formirane su duge liste čekanja po svim mjerama.

U nastavku slijede podaci o realizaciji pojedinih mjera:

- *Zapošljavanje pripravnika 2023* - Cilj ove mjere je što većem broju mladih lica do 30 godina omogućiti osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, te tako poboljšati njihovu konkurentnost i integraciju na tržištu rada. Mjera je namijenjena licima sa srednjom stručnom spremom (III. i IV. stepen), uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od šest (6) mjeseci te licima s višom (VI. stepen) i visokom stručnom spremom, uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od 12 mjeseci. U okviru raspoloživih sredstava, odobreno je 16 prijava te je zaključeno 29 ugovora o sufinansiranju. Zaposleno je 225 lica iz ciljne skupine i to 246 lica s visokom stručnom spremom i 9 lica sa srednjom stručnom spremom, te je utrošeno 1.710.672,00 KM.

- *Mladi s iskustvom 2023* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja lica s radnim iskustvom/stažom dobi do 35 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih lica u Federaciji BiH prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“ i to:
  - a) bez obzira na stručnu spremu, na period od 6 mjeseci
  - b) s višom (VI. stepen) i visokom stručnom spremom (VII. stepen), uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od 12 mjeseci
 Cilj ove mjere je što većem broju lica iz ciljne grupe omogućiti efikasniju integraciju na tržištu rada. Po završetku Javnog poziva zaključeno je 10 ugovora i zaposleno 13 lica srednje stručne spreme. Ukupno je utrošeno 39.600,00 KM.

- *Prilika za sve 2023* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih lica bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja na duži period, i to u trajanju od 6 ili 12 mjeseci, uz podršku poslodavcu refundiranjem ½ subvencije nakon 6 do 12 mjeseci perioda sufinansiranja, i to isključivo kod poslodavaca u privatnom sektoru. Cilj ove mjere je nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, uz mogućnost pružanja podrške poslodavcu u obliku produženog sufinansiranja zapošljavanja te doprinijeti povećanju opće stope zaposlenosti. U izvještajnom periodu zaključeno je 88 ugovora, pri čemu je zaposleno 175 lica te je utrošeno 977.424,00 KM.

- *Tražim poslodavca 2023* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana otvaranja javnog poziva za tu mjeru, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest ili dvanaest mjeseci. Nezaposleno lice iz ciljne grupe prijavljuje se na javni poziv unoseći tražene podatke o sebi u Obrazac - Tražim poslodavca (Obrazac TP). Nakon što nezaposleno lice pronađe poslodavca koji je spreman zaposliti je, poslodavac se prijavljuje za sudjelovanje u Programu uz unos šifre iz Obrasca - Tražim poslodavca (Obrazac TP) lica kojeg namjerava zaposliti. Cilj je te mjere, koja je fokusirana na nezaposlena lica, nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, ali i pojačati njihovu motivaciju i aktivnost u traženju posla. Nezaposlena lica i poslodavci iskazali su veliki interes za ovu mjeru te su zaključena 53 ugovora za zapošljavanje 113 lica. Utrošeno je 742.500,00 KM.

- *Zapošljavanje žena 2023* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih žena bez obzira na stepen obrazovanja, radno iskustvo i dob, na period od šest (6) mjeseci i zapošljavanje nezaposlenih žena više (VI. stepen) i visoke stručne spreme (VII. stepen), bez obzira na radno iskustvo i dob, na period od 12 mjeseci. Cilj mjere je nezaposlenim ženama olakšati integraciju na tržištu rada, spriječiti dugotrajnu nezaposlenost i doprinijeti povećanju stope zaposlenosti žena. U okviru ove mjere zaključena su 43 ugovora, zaposleno je 69 žena i utrošeno 312.180,00 KM.

- *Periodično (sezonsko) zapošljavanje 2023* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih lica, bez obzira na radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja, uz zasnivanje radnog odnosa na period do šest mjeseci. Cilj mjere je

nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, zatim poslodavcima osigurati radnu snagu u skladu s njihovim potrebama. U okviru ove mjere zaključena su 24 ugovora o sufinansiranju, zaposlena su 53 lica i utrošeno je 154.900 KM.

- *Zapošljavanje demobiliziranih branilaca 2023* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje lica i to demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/ aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja i to u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci. U izvještajnom periodu za ovu mjeru evidentirane su 3 prijave, međutim nije zaključen nijedan ugovor jer predložena nezaposlena lica nisu zadovoljavala kriterije navedene mjere.
- *Javni radovi i pomoć potrebnima 2023* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih lica, bez obzira na radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja, uz zasnivanje radnog odnosa na period od jednog (1) do dvanaest (12) mjeseci. Cilj te mjere je osigurati zapošljavanje (radno) angažovanje nezaposlenih lica s evidencije nezaposlenih s područja Federacije BiH. Nadalje, cilj mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, motivacija za traženje posla te integracija na tržište rada kroz vremenski ograničeni radni angažman i društveno koristan rad (npr. zaštita i očuvanje okoliša, sanacija divljih deponija, uređenje cesta, otklanjanje posljedica elementarnih nepogoda, socijalna zaštita, pomoć starim i nemoćnim licima, zaštita kulturnih spomenika, obrazovni programi i sl.). Za ovu mjeru, u okviru raspoloživih sredstava, odobrena je jedna prijava za podmjeru Pomoć potrebnima 2023 te je zaključen jedan ugovor o sufinansiranju za zapošljavanje jednog lica, čime je utrošeno 7.260,00 KM.
- *Nova mogućnost 2023* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih lica, i to:
  - a) u dobi 40+ prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol, stepen obrazovanja i trajanje nezaposlenosti
  - b) lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, najmanje 12 mjeseci prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv, bez obzira na spol, dob i stepen obrazovanja
  - c) lica niže kvalifikacije ili bez kvalifikacije (NSS, NK, PK) prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol, dob i trajanje nezaposlenosti, uz zasnivanje radnog odnosa na period do šest (6) mjeseci.Cilj ove mjere je da se nezaposlenim licima, koje su u izuzetno lošoj situaciji, na tržištu rada olakša integracija i prekine dugotrajna nezaposlenost te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu s njihovim potrebama. U okviru ove mjere zaključeno je 26 ugovora, zaposlena su 32 lica i utrošeno je 228.960,00 KM.

- **Program sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2023**

Ciljna skupina Programa su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja prijave na Javni poziv, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koja će po prijavi na Javni poziv registrovati i održati djelatnost u trajanju od najmanje 12 mjeseci. Javni poziv bio je objavljen u periodu od 29. 3. do 31. 3. 2023., a Program je proveden kroz sljedeće mjere:

- *Poduzetništvo za mlade 2023* - Sufinansiranje samozapošljavanja mladih u dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv, radi pokretanja i registracije obrta ili privrednog društva. Zavod će korisnicima sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 600 KM (mjesečno). Navedeni se iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). Ako korisnik, u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugo lice, prijavljeno na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijave „na čekanju“, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 500 KM po svakom zaposlenom licu, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci. U okviru ove mjere zaključeno je 26 ugovora za samozapošljavanje i zapošljavanje 36 lica iz ciljne grupe, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 236.400,00 KM.
- *Poduzetništvo za žene 2023.* - Sufinansiranje samozapošljavanja žena, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv, radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će korisnicama sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 550 KM (mjesečno). Navedeni se iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti. I u ovoj mjeri novi poslodavci imali su priliku zaposliti i dodatna lica uz sufinansiranje u periodu od šest (6) mjeseci. Zaključena su 34 ugovora, zaposleno je 36 lica iz ciljne grupe, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 269.100,00 KM.
- *Poduzetništvo za sve 2023.* - Sufinansiranje samozapošljavanja lica, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će korisnicima sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 520 KM (mjesečno). Navedeni se iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). Uz mogućnost zapošljavanja i dodatnih lica u novoosnovanoj djelatnosti, zaključeno je 48 ugovora za zapošljavanje i samozapošljavanje za 62 lica iz ciljne skupine, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 376.956,00 KM.
- *Poduzetništvo za demobilizirane branioce 2023* - Sufinansiranje samozapošljavanja lica, i to demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će nezaposlenim licima, tj. korisnicima sredstava s

kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 550 KM mjesečno za demobilizirane branioce odnosno 600 KM mjesečno za demobilizirane branioce dobrovoljce koji su kao maloljetni dobrovoljno stupili u oružane snage u periodu od 18. 9. 1991. do 22. 4. 1996. (član 2. stav 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica). Navedeni se iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). U okviru ove mjere u izvještajnom periodu nije bilo zaključenih ugovora o sufinansiranju zapošljavanja.

- **Program sufinansiranja zapošljavanja Služba u saradnji s poslodavcima 2023**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja lica bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranje, kroz saradnju Službe s poslodavcem i/ili drugim pravnim subjektima. U izvještajnom periodu objavljena su tri javna poziva za ovaj Program (18. 4. 2023., 5. 6. 2023. i 4. 9. 2023.) koji su bili otvoreni do utroška planiranih sredstava. Zaključeno je 312 ugovora o sufinansiranju zapošljavanja kroz koje je zaposleno 521 lice te je utrošeno 3.386.520,00 KM

- **Program Start up - Druga prilika 2023**

Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja po jednom licu je 550 KM, a period sufinansiranja može trajati najviše 12 mjeseci. Navedeni se iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). Ako korisnik zapošljava nezaposleno lice, on ima pravo na sufinansiranje troškova zapošljavanja u iznosu od 500 KM na period od šest (6) mjeseci. U okviru ovog programa zaključeno je 40 ugovora, zaposlena su 53 lica, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 302.640,00,00 KM.

- **Program Obuka za tržište rada 2023**

Programom su obuhvaćena nezaposlena lica bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljena na evidenciji nezaposlenih u Federaciji BiH, najmanje jedan (1) dan prije podnošenja prijave za sufinansiranjem obuke, koja imaju izrađen individualni plan zapošljavanja (IPZ). Za vrijeme trajanja obuke nezaposleno lice i dalje ostaje prijavljeno na evidenciji nezaposlenih lica Službe. Programom je predviđeno sufinansiranje troškova obuke u iznosu do 1.000,00 KM po licu. Dužina trajanje obuke je maksimalno četiri (4) mjeseca i može se realizovati kod poslodavca po internom programu, u ustanovama, centrima za obuku ili drugim organizacijama koje su registrovane za ovu vrstu djelatnosti ili kombinovano. Javni poziv za ovaj Program je objavljen 13. 6. 2023. te je do utroška sredstava (15. 11. 2023.) zaključeno 10 ugovora o sufinansiranju obuke za ukupno 12 lica s područja Hercegovačko-neretvanskog kantona i utrošeno je 12.000,00 KM.

- **Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida i poginulih branitelja 2023**

Sredstva za realizaciju ovog Projekta osigurali su Federalni zavod za zapošljavanje (50 %) i Vlada HNK (50 %) u ukupnom iznosu od 300.000,00 KM. Zaključeno je 18 ugovora o

sufinansiranju za zapošljavanje 25 lica (16 VSS/VŠS i 9 SSS/KV/NK) te jedan (1) ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja (1 lice VSS) u ukupnoj vrijednosti od 259.200,00 KM.

- **Projekt sufinansiranja zapošljavanja djece ratnih vojnih invalida 2023**

Sredstva za realizaciju ovog projekta osigurala je Vlada HNK. Zaključeno je 17 ugovora o sufinansiranju za zapošljavanje 17 lica u ukupnom iznosu od 193.200,00 KM

Na osnovu navedenoga, Služba je kroz realizovane programe u 2023. utrošila 9.222.712,00 KM, a efekt zapošljavanja je 1.487 novozaposlenih lica s evidencije nezaposlenih kod Službe.

Prikaz utroška sredstava i broja sufinansiranih lica po mjerama/programima sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u 2023.

	Naziv programa- mjere	Iznos utrošenih sredstava	Broj sufinansiranih lica	Prosječni iznos sufinansiranja po licu
1.	Zapošljavanje pripravnika 2023	1.710.672,00	255	6.708,52
2.	Mladi s iskustvom 2023	39.600,00	13	3.046,15
3.	Prilika za sve 2023	977.424,00	175	5.585,28
4.	Tražim poslodavca 2023	742.500,00	113	6.570,80
5.	Zapošljavanje žena 2023	312.180,00	69	4.524,35
6.	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023	154.900,00	53	2.922,64
7.	Zapošljavanje demobiliziranih branitelja/branilaca 2023	0	0	0
8.	Nova mogućnost 2023	228.960,00	32	7.155,00
9.	Javni radovi 2023	13.200,00	6	2.200,00
	Pomoć potrebnima 2023	7.260,00	1	7.260,00
10.	Poduzetništvo za mlade 2023	236.400,00	36	6.566,67
11.	Poduzetništvo za žene 2023	269.100,00	41	6.563,41
12.	Poduzetništvo za sve 2023	376.956,00	62	6.079,94
13.	Poduzetništvo za demobilizirane braniocice 2023	0	0	0
14.	Program - Služba u saradnji s poslodavcima 2023	3.386.520,00	521	6.500,04
15.	Program Start up – Druga prilika 2023	302.640,00	53	5.710,19
16.	Program Obuka za tržište rada 2023	12.000,00	12	1000,00
17.	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2023	259.200,00	26	9.969,23
18.	Projekt sufinansiranja	193.200,00	19	10.168,42

	zapošljavanja djece ratnih vojnih invalida 2023			
	Ukupno	9.222.712,00	1487	6.202,23

Profesionalno usmjeravanje

Kad je riječ o profesionalnom usmjeravanju, u izvještajnom periodu provodili smo uobičajene aktivnosti uključujući: pismeno informiranje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, psihološko testiranje učenika, savjetovanje i grupni rad, tj. treninge s nezaposlenim licima. Profesionalnom testiranju i savjetovanju je pristupilo 120 maturanata srednjih škola, koji su prošli testiranje ličnosti, intelektualnih sposobnosti, profesionalnih interesa i radnih vrijednosti, nakon čega su pozivani na individualno savjetovanje o nastavku obrazovanja.

Poslani su materijali o profesionalnom usmjeravanju i uslugama Službe u 73 škole s područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, i to u 45 osnovnih i u 28 srednjih škola.

Dvadeset i sedam (27) učenika završnih razreda prisustvovalo je satima profesionalnog informiranja održanima u Osnovnoj školi Čerin. Učenicima su ponuđene najnovije informacije o stanju na tržištu rada te pravima i obavezama u vezi s prvom prijavom na evidenciju nezaposlenih lica. Imali su priliku bolje upoznati vlastite sklonosti i interese kroz Upitnik samoprocjene profesionalnih interesa.

U izvještajnom periodu Služba je izdala pet mišljenja o nastavku obrazovanja djeci s teškoćama u razvoju pri upisu u srednju školu.

Zapošljavanje stranaca

Na osnovu Zakona o zapošljavanju stranaca, u 2023. izdano je ukupno 289 radnih dozvola, od čega za državljane Turske 82, Hrvatske 54, Srbije 26, Italije 16 i za državljane ostalih zemalja 109 radnih dozvola.

Najviše stranih državljana je zaposleno u Mostaru i to 121, u Čapljini 93, Čitluku 43, Konjicu 15, Neumu 13 te u Stocu 2.

Služba Federalnom zavodu za zapošljavanje po potrebi dostavlja izvještaje o izdanim radnim dozvolama, a s ciljem daljnjeg izvještavanja nadležnih državnih institucija.

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

Na osnovu člana 12. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica s invaliditetom („Službene novine Federacije BiH”, br. 9/10), u izvještajnom periodu podneseno je pet zahtjeva za priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju te je izdato jedno Rješenje kojim se licima s invaliditetom priznaje pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Sudjelovanje u projektima i aktivnostima organizovanim od strane partnerskih institucija i organizacija

U okviru projekta „Mostar – Prostor koji pokreću“ kojeg finansira Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, a vodi češka neprofitna, nevladina organizacija PIN (Peopleinneed) s još četiri nevladine organizacije, održana je konferencija u hotelu Mostar na kojoj je prezentiran Poziv za grantove za zajedničke aktivnosti organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti grada Mostara. Prva sesija konferencije sastojala se u predstavljanju lokalnih civilnih organizacija i

njihovih ideja za projekte te je njezina svrha bila povezivanje nevladinog sektora s organizacijama, ustanovama i službama lokalnih vlasti. Predstavnicu Službe je, na poziv sudionika iz civilnog sektora, prisustvovala konferenciji te pružila informacije o načinima saradnje pri realizaciji predstavljenih projektnih ideja. Na drugoj su sesiji predstavljeni konkretni koraci za apliciranje za dodjelu navedenih grantova.

U sklopu priprema za raspisivanje novog javnog poziva za programe sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja 2023., u martu su u Sarajevu predstavnici Federalnog zavoda za zapošljavanje održali tematski sastanak s predstavnicima službi za zapošljavanje koji rade na realizaciji mjera aktivne politike. Predstavnici Federalnog zavoda za zapošljavanje predstavili su novi Program te je uslijedila diskusija radi pojašnjenja nedoumica u vezi s njegovom realizacijom.

Drugi modul projekta YourJob održan je u februaru 2023. u Herceg Novom, u saradnji s Udruženjem za razvoj kompetencija „S.K.I.L.L.S.“, Fondacijom Biznis start centra Bar, Caritasom Barske nadbiskupije te Fondacijom Mozaik. Cilj projekta je povećanje zapošljivosti mladih te stvaranje mogućnosti zapošljavanja za mlade u prekograničnom području, kroz profesionalnu orijentaciju, kvalitetno profesionalno usmjeravanje, prvo radno iskustvo i poduzetničku praksu, kao i kroz poticanje dijaloga među mladim licima, poduzeća, organizacija i javnih institucija. U projekt se planira uključiti oko 500 mladih korisnika, žena i muškaraca u dobi od 18 do 35 godina. Korisnici su dugotrajno nezaposleni, korisnici sredstava socijalne zaštite te lica s invaliditetom. Projekt uključuje edukaciju 12 savjetnika za rad s Pasošem kompetencija, koji će u svakodnevnom radu, u svojim institucijama u kojima obavljaju djelatnost, direktno raditi s mladim ljudima i lokalnim poduzećima. Mlada lica moći će u okviru projektnih aktivnosti sudjelovati na obukama za sticanje vještina te dobiti savjete u vezi s pokretanjem vlastitog održivog poduzeća. Drugi modul uključivao je razvoj kompetencija polaznika u okviru savjetovanja te razvoj komunikacijskih vještina. U drugom polugodištu očekuje se realizacija novih aktivnosti u okviru ovog projekta.

Dana 18. 5. 2023. u Mostaru je održan trening/radionica radne grupe projekta „Moj posao - ekonomsko osnaživanje lica s invaliditetom“, koji provodi PeopleinNeed s partnerima ProReha, Sumero, UG "Nešto više", a finansijski podržava Vlada Republike Češke. Na radionici se diskutiralo o važnosti uloge savjetnika za zapošljavanje lica s invaliditetom, saradnji između relevantnih institucija i NVO sektora pri traženju zaposlenja za ovu ciljnu skupinu te o diskriminaciji lica s invaliditetom. Razgovaralo se i o uvođenju pozicije savjetnika za zapošljavanje uz podršku, te prijedlozi o tome koje službe bi trebale preuzeti ovu odgovornost, na koji način bi ona bila finansirana te koji su koraci potrebni da se pozicija institucionalizira. Naglasili smo kako savjetodavci u Službi u svome svakodnevnom radu pružaju savjetodavne usluge svim nezaposlenim licima s područja Kantona, što uključuje i rad s licima s invaliditetom. Projektni tim će u narednom periodu uputiti inicijativu za održavanje obuke s planom i programom za pomoć pri zapošljavanju lica s invaliditetom za djelatnike institucija koje su uključene u projekt.

U izvještajnom periodu počela je implementacija projekta EU4Employment (Posao za sve) koji provodi Međunarodna organizacija rada uz podršku Evropske unije i Švedske. Projekt je fokusiran na aktivaciju i zapošljavanje teže zapošljivih kategorija nezaposlenih lica i to: mladih, žena iz ruralnih područja, Roma, lica s invaliditetom i dugoročno nezaposlenih lica. Planirano trajanje projekta je tri godine. U maju je održana radionica potvrđivanja nalaza iz pripremne faze projekta te je okupila predstavnike institucija tržišta rada, poslodavaca, udruženja iz ciljnih grupa projekta i dr. Predstavnici ILO ureda prezentirali su projekt u cjelini s fokusom na nalaze iz pripremne faze projekta, te su sudionici kroz rad u grupama analizirali projektne ciljeve i aktivnosti s ciljem razumijevanja specifičnih okolnosti u kojima će se

odvijati projektne intervencije. U junu su u okviru ovog projekta formirane ekspertne grupe sastavljene od predstavnika nadležnih ministarstava te institucija tržišta rada, koje će u periodu realizacije projekta usmjeravati osnovne projektne aktivnosti. Do kraja 2023. održana su tri sastanka ekspertnih grupa na kojima se razgovaralo o mogućnostima realizacije projektnih ciljeva. Odlukom Međunarodne organizacije rada (MOR–ILO), aktivacija i zapošljavanje ciljnih grupa projekta realizovat će se u obliku partnerstva između organizacija civilnog društva i službi za zapošljavanje. U tom cilju, 22. 12. 2023. objavljeni su javni pozivi za dodjelu grantova organizacijama koje imaju kapacitet pružiti usluge definirane projektom, a kojima će obavezni projektni partner biti institucije tržišta rada.

U septembru, na poziv Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, održan je sastanak u vezi s implementacijom Programa Garancija za mlade u FBiH, na kojem su prisustvovali predstavnici Ministarstva, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Međunarodne organizacije rada i službi za zapošljavanje. Na sastanku su pružene osnovne informacije o Programu te o koracima koje su institucije poduzele nakon što se država BiH u julu 2021. obavezala da će podržati zapošljavanje mladih i postepeno uspostaviti i implementirati ovu inicijativu. Vijeće Evropske unije 2013. donijelo je Preporuku o uspostavi Garancije za mlade, koja je 2020. unaprijeđena na osnovu iskustava u provedbi. Provedbom inicijative Garancije za mlade, države članice Evropske unije nastoje uspostaviti cjeloviti sistem podrške i mjera za mlada lica starosti od 15 do 29 godina.

Garancija za mlade namijenjena je mladim licima koje su u NEET statusu. NEET (eng. Not in Education, Employment, or Training) status obuhvaća skupinu mladih koji su najugroženiji na tržištu rada - nezaposleni mladi koji nisu uključeni u obrazovne programe koji ih pripremaju za tržište rada i mlade koji su nezaposleni, a nisu aktivni u potrazi za poslom. Cilj Garancije za mlade je smanjenje nezaposlenosti i neaktivnosti mladih. Njezinim provođenjem, države članice i kandidatkinje za članstvo u Evropskoj uniji obavezuju se da će osigurati da svi mladi dobiju kvalitetnu ponudu za zaposlenje, nastavak obrazovanja, učenje kroz rad ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od ulaska u status nezaposlenosti ili napuštanja, odnosno završetka formalnog obrazovanja.

Aktivnosti Garancije za mlade usmjerene su u 4 faze. Prva je faza mapiranje unutar kojeg se utvrđuju pojedinačni pripadnici skupine u NEET statusu. U idućoj fazi informiranja stupa se u kontakt s pojedinačnim pripadnicima mladih u NEET statusu i izgrađuje njihovo povjerenje. U trećoj fazi pripreme fokus je na savjetovanju, usmjeravanju i mentorstvu, koje vodi konačnoj fazi ponude za daljnje obrazovanje ili zapošljavanje.

Uvođenje Garancije za mlade u Federaciju BiH omogućit će planiranje i provedbu niza reformi – u oblastima obrazovanja i obuke, zapošljavanja i tržišta rada – koje su instrumentalne za poboljšanje tranzicije iz škole u rad na srednji i duži rok. Prvi Akcioni plan Garancije za mlade Federacije BiH predviđen je za period 2024. - 2027. s pilotiranjem sistema pružanja usluga garancije za mlade (registracija, priprema i ponuda) 2026. Pilotiranje Garancije za mlade će inicijalno biti sprovedeno u odabranim podružnicama – biroima rada kantonalnih službi za zapošljavanje. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu pilotiranje će biti sprovedeno u Podružnici – birou rada Čitluk, dok će u Zeničko-dobojskom kantonu pilotiranje biti sprovedeno u Visokom.

Služba je aktivni partner u dva projekta koja se provode u okviru programa „Podrška Evropske unije lokalnim partnerstvima za zapošljavanje – Faza II“, koji finansira Evropska unija, a realizuje Međunarodna organizacija rada u Bosni i Hercegovini. Jedan od njih je Projekt „Mentorstvom do snažnijih lokalnih partnerstava za zapošljavanje“, koji u partnerstvu implementiraju: Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK, Općina Jablanica, Općina Gornji

Vakuf-Uskoplje, Služba za zapošljavanje HNK, Služba za zapošljavanje SBK, JU Srednja škola Jablanica, Strojarski fakultet Mostar, Jablanit d.o.o. Jablanica i ATT d.o.o. Gornji Vakuf -Uskoplje, a drugi je projekt „Podrška mladima u zapošljavanju u IT sektoru“, koji implementira Asocijacija za ekonomski razvoj REDAH u partnerstvu s Gradom Mostarom, Sveučilištem u Mostaru, kompanijom IT odjel d.o.o. Mostar i našom Službom. Oba projekta imaju za cilj razviti lokalna partnerstva koja će kreirati programe obrazovanja za odrasle u traženim zanimanjima te provesti obuke po novim programima. Također, dio aktivnosti bit će usmjeren na obuke za samostalno poduzetništvo te davanje grantova za samozapošljavanje. U 2022. započete su aktivnosti koje se tiču kreiranja certificiranih programa obrazovanja te obuke nezaposlenih lica u tim zanimanjima. Nakon uspješno provedenih obuka, te predstavljanja rezultata javnosti i poslodavcima, u toku je praćenje efekata što će utjecati na daljnji razvoj projekata. Također, provedene su i obuke za lica koja žele ući u poduzetničke vode kroz samozapošljavanje te je uspješnim kandidatima uručena oprema za kojom su iskazali potrebu, a u svrhu uspješnog započinjanja i održavanja nove samostalne djelatnosti.

Grad Mostar se opredijelio za izradu Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za period 2024. - 2027., dokumenta koji predstavlja osnovni instrument sprovođenja aktivne politike zapošljavanja na lokalnom nivou i utvrđuju mjere koje bi se trebale realizovati da bi se dostigli postavljeni ciljevi i omogućilo održivo povećanje zaposlenosti. Ovaj dokument je usklađen sa strateškim dokumentima Grada. Pri izradi LAPZ-a uzeti su u obzir ciljevi, prioriteti i smjernice Evropske strategije 2020. - 2027., koje se odnose na zapošljavanje i kojom pametan, održiv i inkluzivni rast ekonomije stvara mogućnost za visok nivo zaposlenosti, produktivnosti, socijalnu i teritorijalnu koheziju. U definiranje i izradu LAPZ-a uključeni su socijalni partneri, relevantne institucije i sudionici, kako bi se različitim pristupima omogućilo svestrano sagledavanje, i prilikom realizacije planiranih programa i mjera ostvarili rezultati s dodatnom vrijednošću. Uspostavljen je i imenovan Savjet za zapošljavanje za Grad Mostar sastavljen od 14 članova - predstavnika javnog, privatnog, nevladinog i obrazovnog sektora koji je zadužen za izradu Lokalnog akcionog plana zapošljavanja Grada Mostara 2024. – 2027., među kojima je i predstavnik Službe. Dokument je finaliziran te je sljedeći korak njegovo predstavljanje i usvajanje na Gradskom vijeću Grada Mostara.

Redovno su se održavali kolegiji direktora Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, u svrhu koordiniranja zajedničkih aktivnosti i usklađivanja djelovanja po određenim problematikama.

Anketiranje „Ispitivanje tržišta rada”

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobivanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada.

Pripreme za provođenje anketiranja poslodavaca u sklopu istraživanja tržišta rada izvršene su u trećem kvartalu 2023., kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti, a koji su razvijeni u prethodnom periodu uz podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji je finansirala EU. U izradi ovog dijela izvještaja korišteni su isključivo podaci prikupljeni kroz anketiranje poslodavaca koje je provedeno u oktobru i novembru 2023.

Istraživanja tržišta rada su jako značajna za kreiranje politika zapošljavanja i pravovremenih interventnih mjera na tržištu rada, posebno imajući u vidu šokove i promjene do kojih dolazi u

ekonomskim tokovima. Posljedice ratnih dešavanja na svjetskom nivou negativno utječu na pojedine djelatnosti, a inflatorni šokovi dodatno posljedično utječu na cjelokupno stanje u društvu. U 2023. bilježi se stabilizacija različitih indikatora u privredi, nastavak rasta broja zaposlenih i prosječne plaće, kao i naplate poreza i doprinosa, ali i smanjenje broja nezaposlenih lica. Međutim, određene posljedice inflacije su još uvijek prisutne.

Cjeloviti izvještaj za područje Federacije BiH dostupan je na internetskoj stranici Federalnog zavoda za zapošljavanje (www.fzzz.ba), a ovdje će biti prikazane njegove glavne značajke koje se odnose na Hercegovačko-neretvanski kanton.

Federalni zavod za zapošljavanje je na osnovu master uzorka od oko 10.000 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH, koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima i koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose, dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog uzorka, izdvojio uzorak koji čini 1.608 poslodavaca (uz očekivanu stopu odgovora od 80 %). Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95 % daje rezultate u okviru margine greške od 2,5 %. U skladu s praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP), uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; javna uprava i odbrana; obrazovanje; zdravstvena i socijalna zaštita.

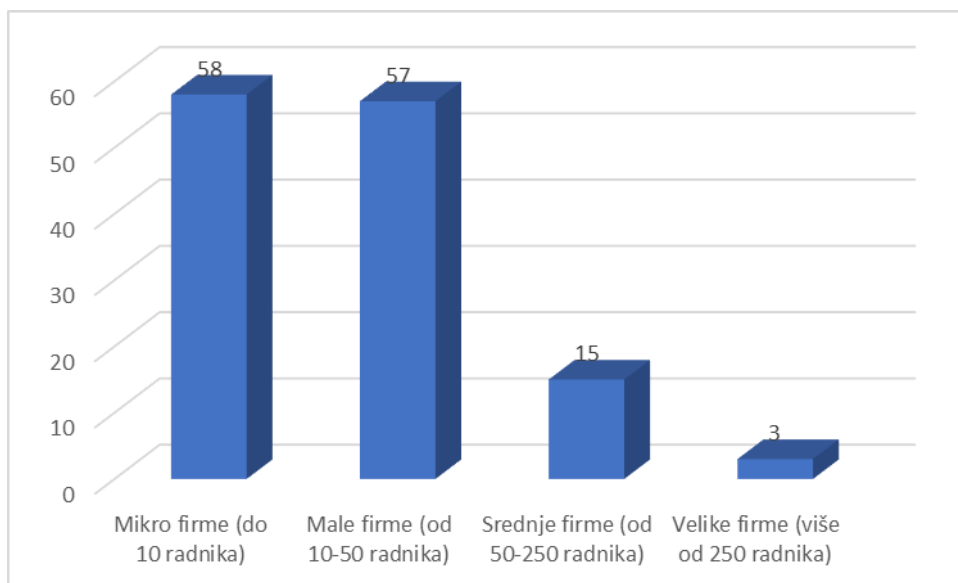
Metodologija istraživanja je harmonizirana na nivou Bosne i Hercegovine, pa je upitnik korišten u Federaciji BiH istovjetan upitniku koji je korišten u anketiranju poslodavaca koje su proveli Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH. Tokom anketiranja korišten je elektronski upitnik, uz trenutni unos podataka u bazu pomoću kompjutera ili tableta (CAPI/TAPI Computer/Tablet Assisted Personal Interviewing). Prikupljanje podataka organizovano je u periodu od 25. 9. do 10. 11. 2023.

U HNK anketirana su 133 poslodavaca, i najveći broj njih su društva s ograničenom odgovornošću (83,5 %), a svega 17 subjekata su obrti. Ovaj podatak je očekivan kada uzmemo u obzir da nisu anketirani poslodavci koji imaju manje od 5 zaposlenih lica. Opravdanost ovog uvjeta možda bi trebalo razmotriti ako gledamo sa stanovišta strategije razvoja privrede koja je dosta usmjerena na samozapošljavanje i razvijanje malih biznisa.

Struktura poslodavaca po grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Građevinarstvo	Industrijske djelatnosti	Trgovina	Uslužne djelatnosti
Broj anketiranih poslodavaca	13	33	32	55

Prikaz strukture anketiranih poslodavaca po veličini

Poslodavci su u momentu provođenja anketiranja zapošljavali, odnosno imali angažovanih 4.912 radnika. Od toga je 40,3 % bilo žena, što ukazuje da postotak zaposlenih žena u uzorku približno odgovara postotku zaposlenih žena u populaciji prema formalnom registru zaposlenih (42,3 %).

U sljedećoj tabeli prikazan je broj radnika koji su zaposleni kod anketiranih poslodavaca u HNK, a isti su prikazani prema spolu i dobi:

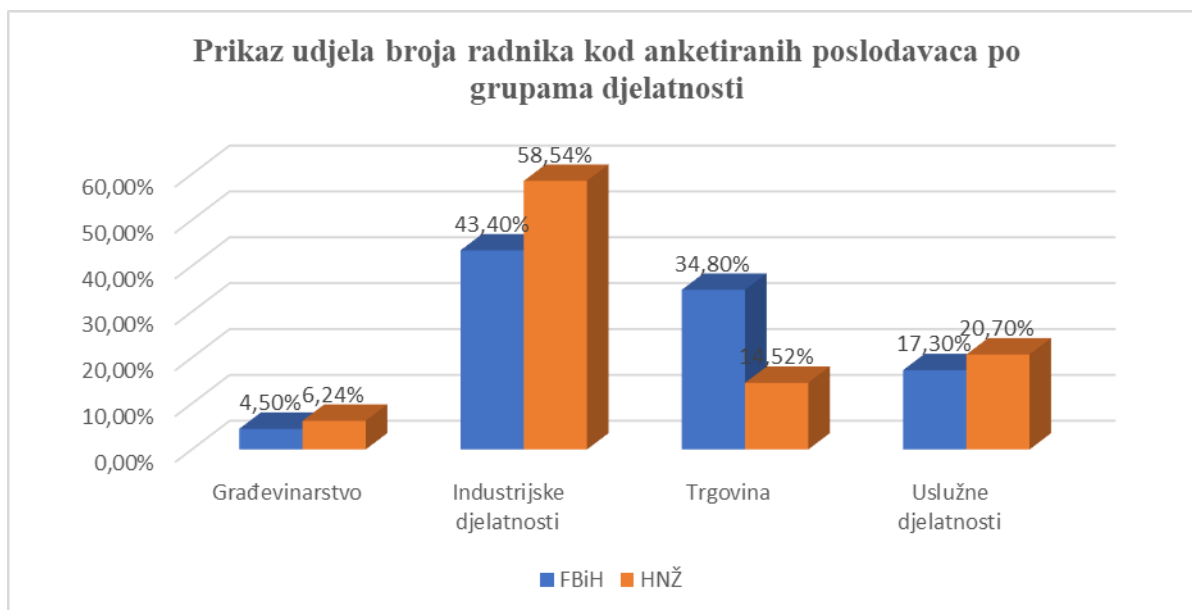
Anketiranje „Ispitivanje tržišta rada“	Ukupan broj radnika	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika	Broj radnika mlađih od 30	Udio mlađih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
2023./2024.	4.912	1.981	40,3 %	1.168	23,8 %	398	344	7,0 %	123

Uspoređujući podatke s ranijim istraživanjima, možemo primijetiti da udio zaposlenih žena u ukupnom broju radnika raste, kao i broj mladih lica.

Promatrajući po grupama djelatnosti, od ukupnog broja radnika kod anketiranih poslodavaca na nivou FBiH, najviše je zaposleno u industrijskim djelatnostima 21.725 ili 43,4 %, zatim slijedi trgovina s ukupno 17.411 radnika ili 34,8 %. Kod anketiranih poslodavaca u uslužnim djelatnostima je ukupno 8.649 radnika ili 17,3 %, a najmanje je zaposleno u građevinarstvu

2.261 ili 4,5 %.

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu je situacija nešto drugačija, a usporedni prikaz stanja u FBiH i HNŽ je predstavljen u grafikonu ispod:

Promatrano prema veličini poslodavaca, u velikim poduzećima je zaposleno 44,5 % od ukupnog broja zaposlenih u anketiranim poduzećima, a zatim u poduzećima srednje veličine 25,73 %.

<i>Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca</i>				
Veličina poslodavca	Ukupno radnika	%	Od toga žena	%
Mikro	430	8,75	166	38,60
Mala	1.013	20,62	384	37,91
Srednja	1.264	25,73	527	41,69
Velika	2.205	44,89	904	41,00
Ukupno	4.912	100,00	1.981	40,33

Promatrajući po grupama djelatnosti, od ukupnog broja radnika kod anketiranih poslodavaca, najviše je zaposleno u prerađivačkoj industriji 57,9 %, zatim slijedi trgovina s ukupno 764

radnika ili 15,55 % te ugostiteljstvo s 9,51 % udjela. Detaljniji podaci dostupni su u tabeli ispod:

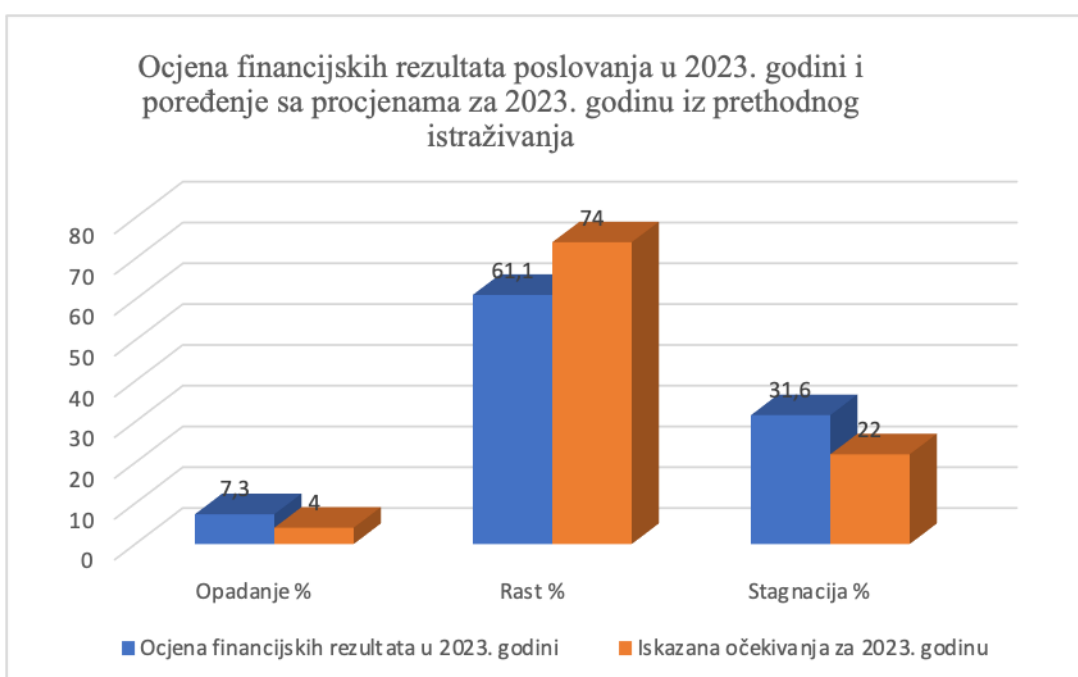
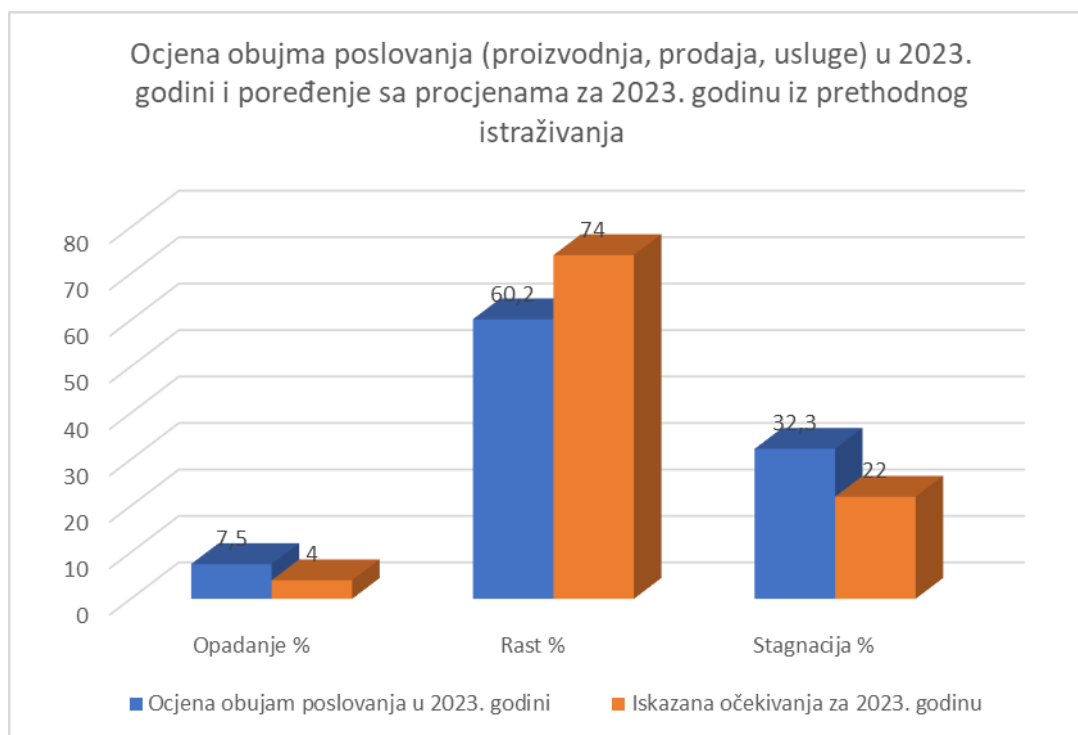
<i>Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima</i>										
HNK						FBiH				
Djelatnost	Broj poslodavaca	Broj radnika	Udio u ukupnom broju radnika (%)	Broj žena	Udio žena u broju radnika (%)	Broj poslodavaca	Broj radnika	Udio u ukupnom broju radnika (%)	Broj žena	Udio žena u broju radnika (%)
C	32	2.844	57,90	1.200	42,19	346	2.116	40,2	7.284	36,2
D	1	39	0,79	2	5,13	6	124	0,2	22	17,7
F	13	310	6,31	33	10,65	114	2.261	4,5	275	12,2
G	32	764	15,55	307	40,18	307	17.411	34,8	11.788	67,7
H	5	81	1,65	6	7,41	87	2.062	4,1	380	18,4
I	27	467	9,51	244	52,25	150	2.065	4,1	1.024	49,6
J	4	144	2,93	50	34,72	31	957	1,9	404	42,2
L	2	10	0,20	4	40,00	10	163	0,3	76	46,6
M	11	186	3,79	103	55,38	82	1.285	2,6	518	40,3
N	5	57	1,16	22	38,60	34	631	1,3	281	44,5
S	1	10	0,20	10	100,00	25	265	0,5	187	7,6
Ukupno	133	4.912	100	1.981	40,33	1.248	50.046	100	23.227	46,4

B - Rudarstvo	G - Trgovina	L - Poslovanje nekretninama
C - Prerađivačka industrija	H - Saobraćaj, skladištenje	M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I - Ugostiteljstvo	N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E - Snabdijevanje vodom	J - Informacije i komunikacije	R - Umjetnost, zabava i rekreacija
F - Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S - Ostale uslužne djelatnosti

Trendovi poslovanja

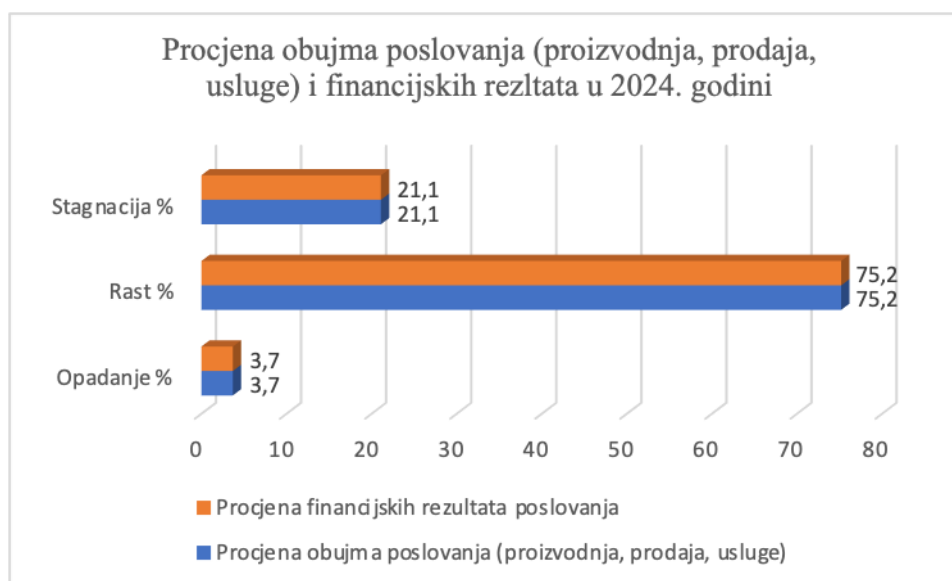
U predviđanjima razvoja poslovanja u 2023. poslodavci su bili prilično optimistični, te je 74 % njih očekivalo rast u obujmu poslovanja i finansijskim efektima. Međutim, iako su stvarni rezultati u principu dobri i pozitivni, navedena predviđanja odstupaju od ranije napravljene procjene.

Na sljedećim slikama prikazane su procjene finansijskih efekata i rasta proizvodnje i prodaje usluga anketiranih poslodavaca za 2023., te ocjene istog prilikom anketiranja:

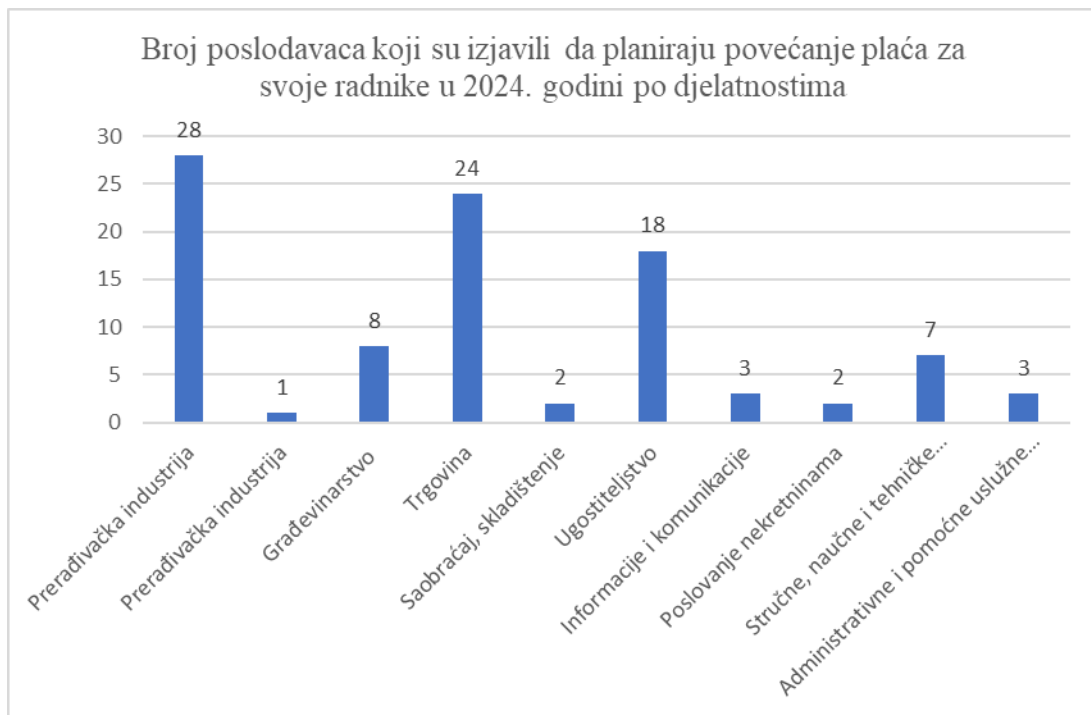

U odnosu na predviđanja za 2023., u stvarnosti su se dogodila odstupanja. U 2023. obujam poslovanja i finansijskih rezultata dogodilo se daljnje opadanje za 3 %, dok je rast manji za 14 % od očekivanoga. Stagnacija se također povećala (očekivano 22 %, dogodilo se 31,6 %). Ovakvi podaci su očekivani – i u ranijim istraživanjima procjene poslodavca o njihovim budućim aspektima poslovanja bile su pozitivnije od postignutih rezultata.

U predviđanjima razvoja poslovanja u 2024. poslodavce ne napušta optimizam, te 75 % njih očekuje rast u obujmu poslovanja i finansijskim efektima.

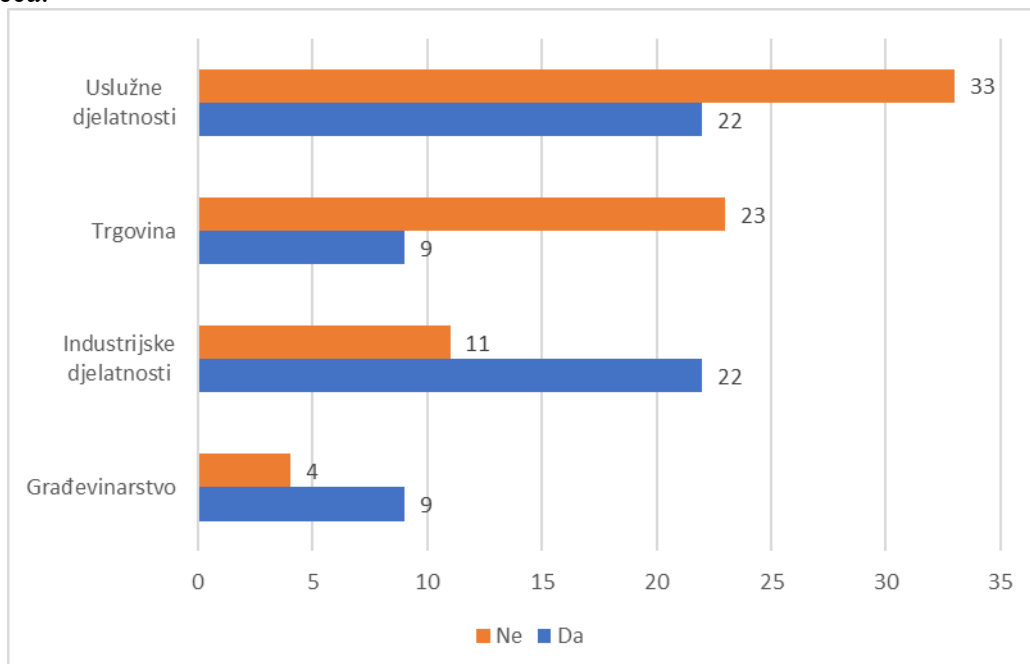
Upitnik je sadržavao i pitanje u vezi s plaćom, s obzirom na to da je plaća jedan od bitnih motivirajućih faktora na tržištu rada, uzrok napuštanja ili prihvaćanja određenih poslova, ali i faktor koji je među prvima na koji se utječe u kriznim situacijama. U okviru upitnika poslodavci su odgovarali na pitanje vezano za planove povećanja plaća u 2024. za određene grupe zanimanja. Od ukupno 133 anketiranih poslodavaca iz HNK, njih 96 (72,2 %) izjavili su da planiraju povećanje plaća za svoje radnike u 2024.

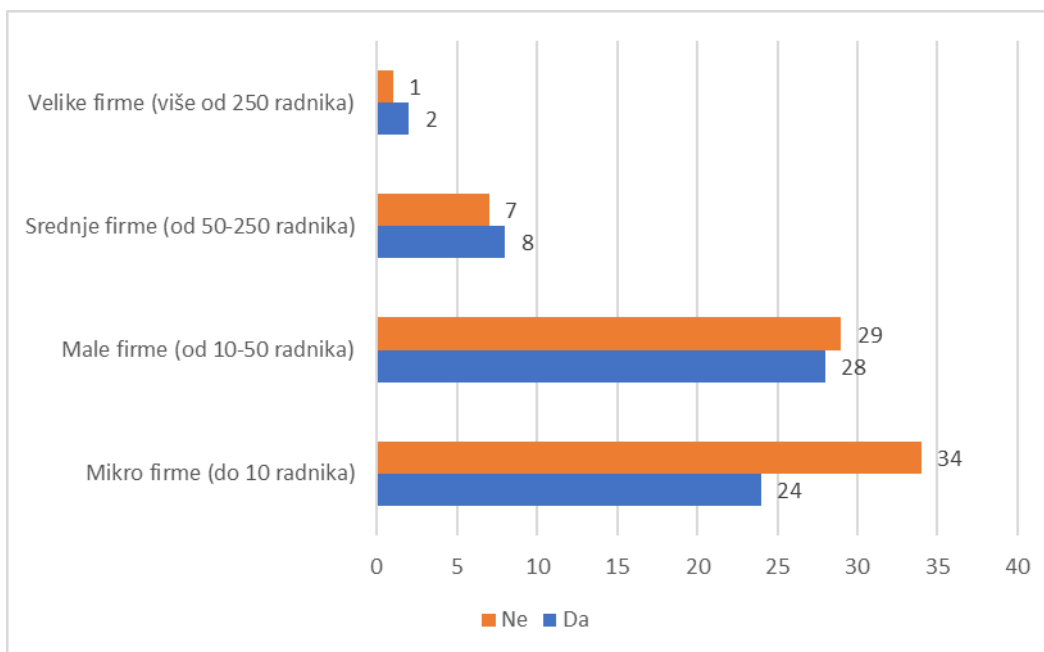

Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

Prilikom anketiranja, 46,6 % anketiranih poslodavaca izjavilo je da su u 2023. imali probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika određenog profila. U prethodnom anketiranju 2022./2023. njih 52 % anketiranih je izjavilo isto.

U donjim grafikonima prikazane su frekvencije odgovora na pitanje „Jeste li imali poteškoća u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika?“ prema grupama djelatnosti te veličini poduzeća:

Pregled zanimanja s kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju u 2023.:

Zanimanje	Broj lica	%
Kuhar	53	15,82
Sobarica	33	9,85
Vozač putničkog automobila	30	8,96
Zidar	21	6,27
Šivač	20	5,97
Bravar	19	5,67
Pomoćni radnik u proizvodnji	17	5,07
Radnik za jednostavne poslove	15	4,48
Tesar	12	3,58
Prodavač - trgovac	9	2,69
Konobar	8	2,39
Kamenoklesar	7	2,09
Mašinski inženjer	6	1,79
Pomoćni kuhar	6	1,79
Električar	5	1,49
Podrumar	5	1,49
Telefonist - call centar operater	5	1,49
Zavarivač - varilac	5	1,49
Magistar farmacije	4	1,19
Pekar	4	1,19
Vozač teretnog vozila	4	1,19
Ekonomist	4	1,19
Serviser električnih aparata i opreme	3	0,90
Automehaničar	2	0,60

Elektroinstalater	2	0,60
Elektromonter	2	0,60
Građevinski inženjer	2	0,60
Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija	2	0,60
Limar	2	0,60
Menadžer za marketing	2	0,60
Metalobrusač	2	0,60
Rukovalac građevinskim mašinama	2	0,60
Barmen	2	0,60
Farmaceutski tehničar	2	0,60
Građevinski tehničar	2	0,60
Rukovalac presom za metale	2	0,60
Slastičar	2	0,60
Dostavljač	2	0,60
Arhitekt	1	0,30
Čistačica - čistač	1	0,30
Kontrolor parkinga	1	0,30
Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	1	0,30
Rukovalac alatnim mašinama	1	0,30
Vozač teškog traktora	1	0,30
Mašinski tehničar	1	0,30
Skladišni radnik - skladištar - magaciner	1	0,30
Tehnolog	1	0,30
Recepcionar	1	0,30
Ukupno	335	100

Kao razloge koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, poslodavci, koji su imali problema u pronalasku radnika, posebno ističu nedostatak kadra s traženim zanimanjem, a slijedi nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu. Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom te nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto također su se istakli kao bitne prepreke u zapošljavanju.

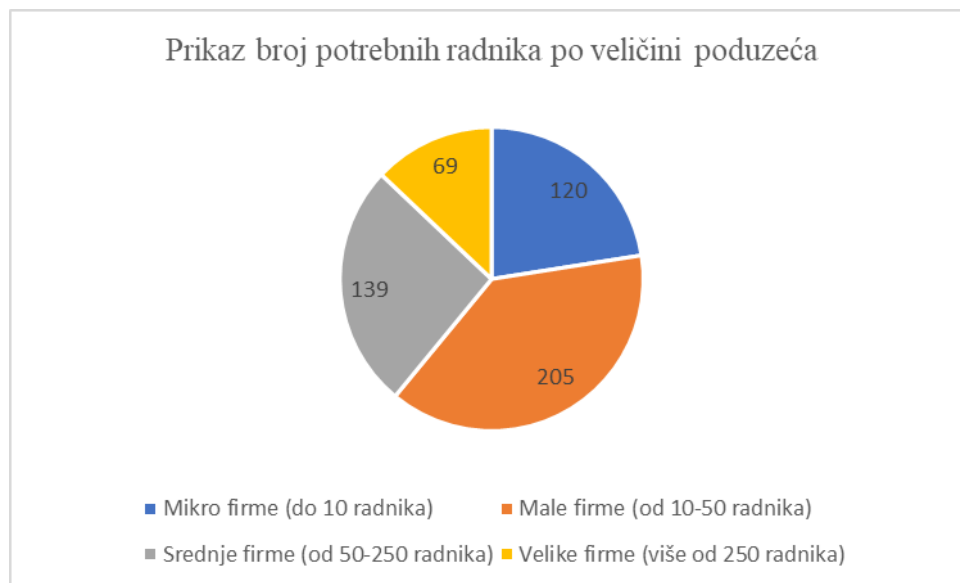
Nemogućnost zadovoljenja potreba za radnicima određenih zanimanja u proizvodnji treba, između ostaloga, tražiti i u uvjetima koji se nude za rad, a ne samo u ograničenjima u vezi s obrazovnim sistemom ili kompetentnošću radne snage.

Frekvencije odgovora o razlozima koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2023.	
Razlozi	Broj odgovora
Nedostatak kadra s traženim zanimanjem	46
Nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	27

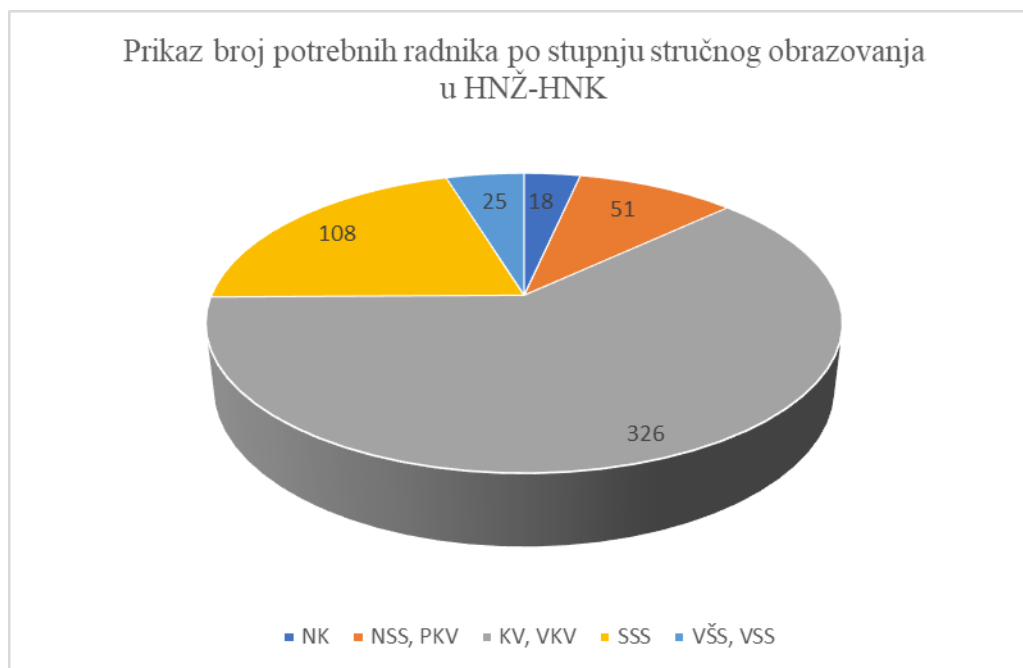
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	20
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	19
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plaće	7
Porezna politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	7
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uvjetima rada	6
Udaljenost radnog mjesta od mjesta boravišta/prebivališta kandidata	6
Opći ekonomski – privredni uvjeti	4
Nedostatak poticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	3
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	1

Potrebe za zapošljavanjem

Od ukupno 133 anketiranih poslodavca, njih 82 (61,7 %) su iskazala potrebu za zapošljavanjem u sljedećem periodu (u prethodnom istraživanju taj udio je iznosio 72,9 % na uzorku od 144 poslodavca). Iskazana je potreba za zapošljavanjem 528 radnika, što je manje za 58 radnika u odnosu na iskazane potrebe za 2023. Povećanje obima poslovanja glavni je razlog planiranog zapošljavanja u svim grupama djelatnosti.

Najveća potreba je iskazana za kvalifikovanim i visokokvalifikovanim radnicima (61,7%) te za radnike s IV. stepenom obrazovanja.

Zanimanja za kojima je najčešće iskazivana potreba su konobari, sobarice te bravari i pomoćni radnici u proizvodnji.

Pregled iskazanih potreba za zapošljavanjem po najčešće spominjanim zanimanjima i stepenu stručnog obrazovanja

Stepen stručnog obrazovanja	Zanimanje	Broj traženih radnika
SSS i KV	Konobar	62
	Sobarica	43
	Bravar	28
	Pomoćni radnik u proizvodnji	28
	Elektroinstalater	20
	Kuhar	20
VŠS i VSS	Mašinski inženjer	10
	Magistar farmacije	5
	Građevinski inženjer	3
	Ekonomist	3

U vezi sa spremnošću poslodavaca da zaposle nezaposleno lice iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, uz mogućnost višestrukog izbora odgovora, 117 poslodavaca je dalo svoje odgovore. U odnosu na rezultate iz prethodnog anketiranja, situacija je znatno različita, i to u smjeru smanjenja spremnosti za zapošljavanje lica iz ovih kategorija.

Najveći broj je iskazao spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (73,7 %) i lica starijih od 50 godina (34,6 %) te žena iz ruralnih područja (18,8 %). Najmanje je iskazana spremnost za zapošljavanje pripadnika romske populacije (0,75 %), dok nijedan poslodavac nije izrazio spremnost za zapošljavanje imigranata.

Spremnost poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih kategorija radnika

Kategorija lica	Da	%	Ne	%	Bez odgovora	%
Lica s invaliditetom	23	17,29	94	70,68	16	12,03
Žrtve nasilja	10	7,52	107	80,45	16	12,03
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	4	3,01	113	84,96	16	12,03
Romi	1	0,75	116	87,22	16	12,03
Demobilizirani branioi	22	16,54	95	71,43	16	12,03
Žene iz ruralnih područja	25	18,80	92	69,17	16	12,03
Mladi bez radnog iskustva	98	73,68	19	14,29	16	12,03
Stariji od 50 godina	46	34,59	71	53,38	16	12,03
Nekvalifikovani radnici	22	16,54	95	71,43	16	12,03
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	0	0,00	117	87,97	16	12,03

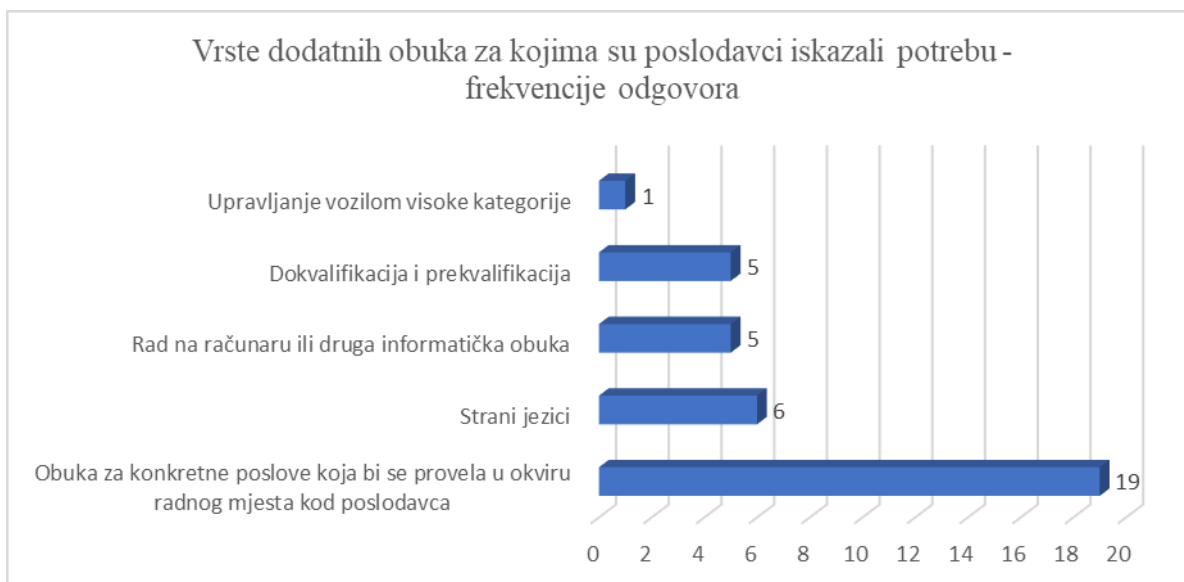
U kontekstu nedostatka radnika na tržištu rada, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, anketirani poslodavci su imali priliku iskazati potrebu za zapošljavanjem studenata i stranaca, kao mogućnost rješavanja problema nedostatka radnika. Potrebu za zapošljavanjem studenata je iskazao 21 anketirani poslodavac, 11 poslodavaca iskazalo je potrebu za zapošljavanjem stranaca, dok njih 107 tvrdi da nema potrebu za zapošljavanjem studenata ili stranaca. Glavni izazov u ovom modalitetu rješavanja nedostatka radnika, prema mišljenju većine anketiranih, jesu zakonski ograničene mogućnosti prilikom zapošljavanja studenata i stranaca te dugotrajna i složena procedura u vezi sa zapošljavanjem stranaca.

Očekivani višak radnika i potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika

Svega jedan (1) poslodavac od njih 133 se izjasnio da će imati višak radnika u 2024.

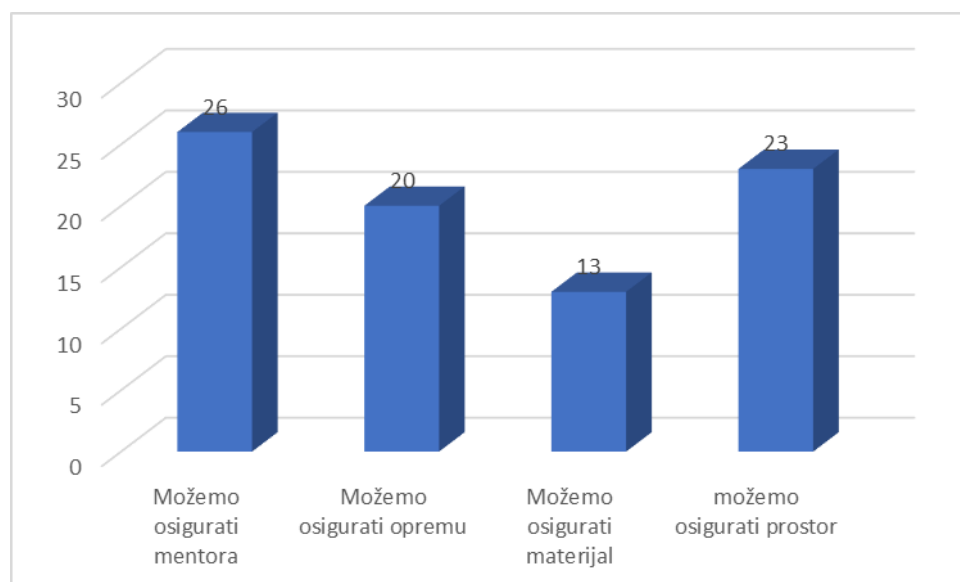
Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2024., u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada odnosno promjena u tehnologiji i organizaciji rada, navelo je 25 poslodavca (18,8 % anketiranih) iz HNK.

Poslodavcima je ponuđena mogućnost davanja višestrukih odgovora o vrstama dodatnih obuka koje bi provodili, a frekvencije njihovih odgovora su predstavljene na slici ispod:

Na pitanje o mogućnostima (mentor, oprema, prostor i materijali) organizovanja praktične nastave za učenike i studente u 2024., 102 poslodavca (76,7 %) izjavilo je da nemaju mogućnost organizovanja praktične nastave. Ostali su, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, izjavili da imaju barem jedan od navedenih resursa i iskazalo spremnost za organizovanje praktične nastave. U tu svrhu samo 17 poslodavaca je spremno ponuditi naknadu od 100 do 300 KM za polaznike prakse.

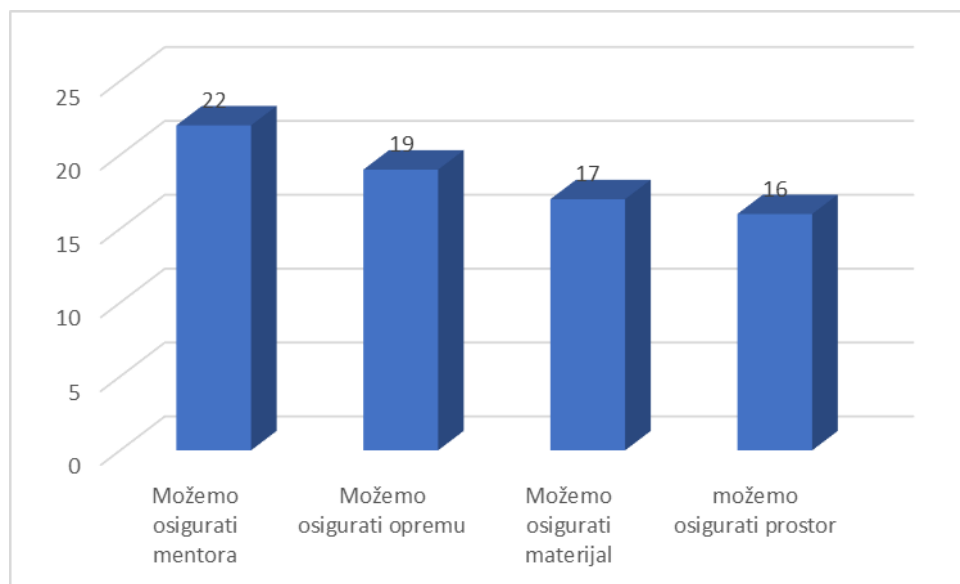
Mogućnosti onih poslodavaca koji su iskazali interes za ove aktivnosti prikazane su na sljedećoj slici:

Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni ponuditi praktičnu nastavu su: konobar, kuhar, mašinski inženjer, električar, pekar, vodoinstalater, prodavač, slastičar, bravar, instalater grijanja, zavarivač i dr., i to za 168 učenika/studenata.

U kontekstu obuke odraslih, 105 anketiranih poslodavca ili 78,9 % od ukupno anketiranih je izjavilo da nema mogućnosti za organizovanje obuke nezaposlenih lica. Ipak, 28 poslodavaca je izjavilo da imaju barem jedan od navedenih resursa i da su spremni organizovati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih lica.

Mogućnosti onih poslodavaca koji su iskazali interes za ove aktivnosti su prikazane na sljedećoj slici:

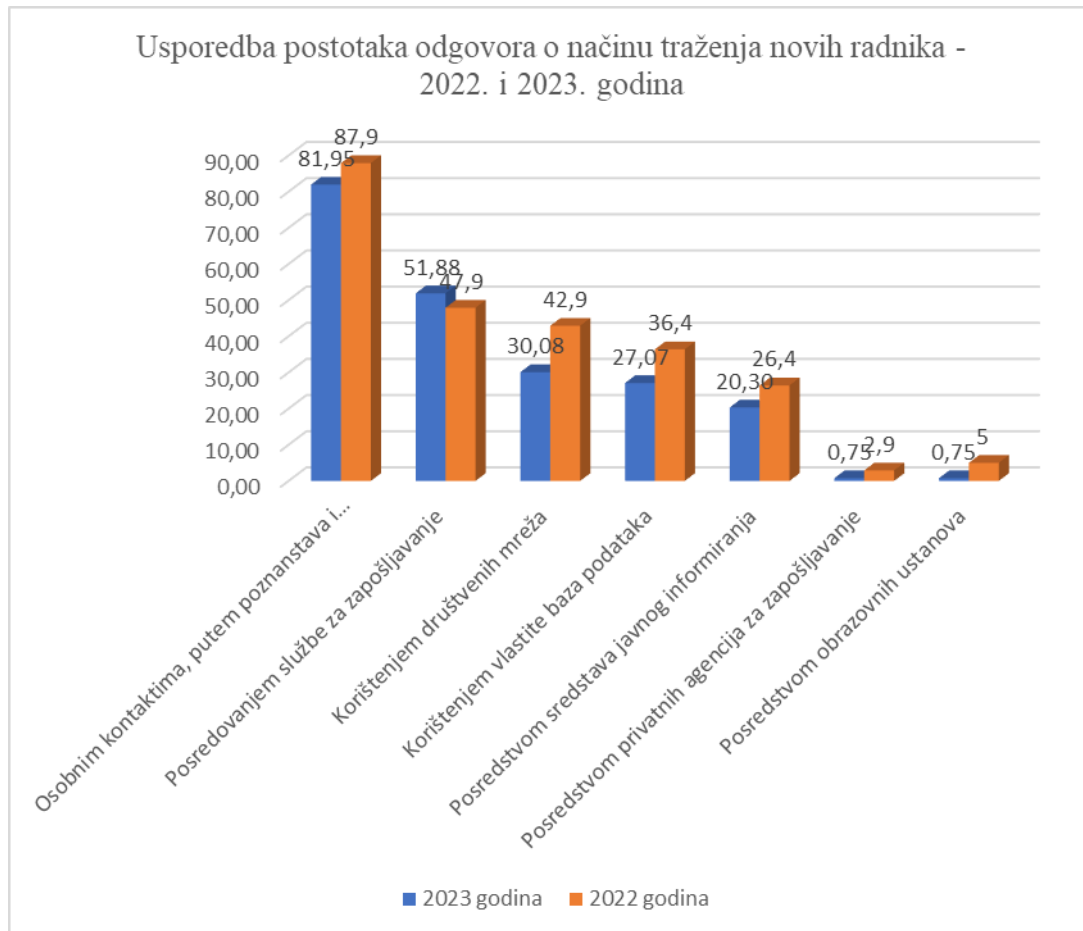
Prilikom anketiranja, u najvećoj mjeri poslodavci su istaknuli mogućnost pružanja obuke nezaposlenim licima za sljedeća zanimanja: električar, mašinski tehničar, kuhar, prodavač, slastičar, konobar, bravar, instalater grijanja, tesar, zidar, građevinski inženjer i dr., i to za 123 nezaposlena lica.

Ocjena saradnje poslodavaca s javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH

Na pitanje o uobičajenom načinu traženja novih radnika, poslodavcima je ponuđen niz odgovora s mogućnošću višestrukog izbora. Na donjem prikazu predstavljeni su njihovi odgovori:

Način traženja radnika	Frekvencija odgovora	(%)
Posredovanjem službe za zapošljavanje	69	51,88
Ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	109	81,95
Posredstvom sredstava javnog informiranja	27	20,30
Putem internetske stranice firme	46	34,59
Korištenjem društvenih mreža	40	30,08
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	1	0,75
Posredstvom obrazovnih ustanova	1	0,75

Korištenjem vlastite baza podataka	36	27,07
Drugo	2	1,50

U okviru predočavanja ostvarene saradnje sa Službom i zadovoljstva uslugama koje pruža Služba, u sljedećoj tabeli dat je prikaz koliko je poslodavaca koristilo pojedine usluge Službe u 2023.:

Vrsta usluge	Broj poslodavaca koji su koristili uslugu	%
Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	79	59,40
Informiranje o ponudi radne snage	91	68,42
Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage	71	53,38
Selekcija radne snage za potrebe poznatog poslodavca	48	36,09
Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	67	50,38
Ponuda programa obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije	38	28,57
Sudjelovanje na sajmu zapošljavanja	32	24,06

Pravna pomoć	30	22,56
Rješavanje problema viška zaposlenih	40	30,08

Najviše poslodavaca (68,42 %) istaklo je da saradnju ostvaruju u okviru Informiranja o ponudi radne snage, a slijede Oglašavanje slobodnih radnih mjesta (59,40 %) i Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage (53,38 %).

U sljedećoj tabeli je dat prikaz broja anketiranih poslodavaca iz HNK, koji su pojedinačne usluge koje su koristili ocijenili ocjenama 4 (zadovoljan) i 5 (potpuno zadovoljan):

Vrsta usluge	Broj poslodavaca koji su pojedinačne usluge ocijenili ocjenama 4 (zadovoljan) i 5 (potpuno zadovoljan)
Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	65
Informiranje o ponudi radne snage	69
Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage	51
Selekcija radne snage za potrebe poznatog poslodavca	25
Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	41
Ponuda programa obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije	14
Ažurnost u ispunjavanju preuzetih/ugovorenih obaveza	34
Sudjelovanje na sajmu zapošljavanja	10
Pravna pomoć	16
Rješavanje problema viška zaposlenih	22

Analitički poslovi i informiranje

U izvještajnom periodu izrađen je Izvještaj o radu Službe za 2022., Strateški plan Službe za zapošljavanje HNK za period 2024. – 2026. te Program rada Službe za 2024. Oni su usvojeni na Upravnom odboru Službe i distribuirani svim zainteresiranim subjektima. Načinjen je i Izvještaj o radu Službe za period januar – jun 2023.

Saradnja s institucijama koje zanimaju podaci s tržišta rada i iz oblasti zapošljavanja je uspješno održana na dobrom nivou i ove godine. U okviru saradnje s raznim institucijama (općine, organizacije civilnog društva, kantonalne i federalne institucije), izrađeni su i dostavljeni razni tabelarni pregledi koji prikazuju stanje u oblasti nezaposlenosti.

Obavljena je redovna mjesečna dostava statističkih podataka o aktivnostima Službe Federalnom zavodu za zapošljavanje BiH, Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK, Federalnom zavodu za statistiku i njihovom odjeljenju za statistiku u kantonu.

U izvještajnom periodu na internetskoj stranici Službe izrađeno je i objavljeno dvanaest brojeva „Statističkog biltena”.

Štampana su i četiri broja informativnog glasnika Službe „Informativni pregled”.

Za potrebe internog informiranja, pravljani su izvodi iz mjesečnih aktivnosti rada podružnica – biroa rada s kojima su upoznati djelatnici svih podružnica – biroa rada i sektora u Središnjem uredu Službe.

U više navrata su ovlaštani djelatnici Središnjeg ureda i podružnica – biroa rada sudjelovali u televizijskim i radijskim emisijama.

Oglašavanje svih konkursa, kako onih koji su pristigli direktno od poslodavaca, tako i onih objavljenih u dnevnim novinama, a interesantnih za naš kanton vrši se putem oglasnih tabli u podružnicama – biroima rada i putem internetske stranice Službe: www.szzhnz-k.ba, koja se također ažurira statističkim podacima, javnim pozivima i sl.

Obavljene su aktivnosti koje su uključivale dogradnje i održavanje postojećih informatičkih sistema, baza podataka i programa razvijenih za potrebe Službe.

Infrastruktura:

- redovno održavanje, administriranje i unapređenje serverske opreme i infrastrukture i načina organizacije i pohrane podataka. Upravljanje virtualnim mašinama i pristupom. Automatizacija procesa instalacije programa i ažuriranja zakrpa. U upotrebi je više Windows i Linux poslužitelja
- redovno održavanje, administriranje i unapređenje pasivne i aktivne lokalne i dislocirane mreže kompjutera (žične i bežične kompjuterske komunikacijske mreže te aktivne mrežne opreme na deset lokacija)
- redovno praćenje stanja informatičke opreme u Službi, održavanje, servisiranje i dogradnja.

Informacijski sistemi i usluge:

- dogradnja i održavanje postojećih modula i funkcionalnosti aplikacije za vođenje evidencije nezaposlenih lica CARMEN i usklađivanje sa zakonskim propisima i potrebama korisnika sistema
- dogradnja i tehničko održavanje internetske stranice Službe - www.szzhnz-k.ba
- tehničko održavanje aplikacije za evidenciju izdatih radnih dozvola stranim državljanima
- tehničko održavanje i administriranje e-mail poslužitelja
- informatička edukacija djelatnika Službe.

U skladu s Uredbom o pomoći stanovništvu zbog rasta indeksa potrošačkih cijena („Sl. novine FBiH, br. 55/22, 77/22 i 86/22), Služba je isplatila jednokratnu novčanu pomoć nezaposlenim licima koja su se nalazila na evidenciji nezaposlenih na dan 31. 8. 2022. Shodno navedenom, veliki broj nezaposlenih lica koja su ispunjavale uvjete primile su dva puta jednokratnu novčanu pomoć od po 100,00 KM, ali po dva različita osnova - jednom na osnovu Odluke Vlade HNK, a drugi put po Uredbi Vlade FBiH. Po ovim uplatama jednokratne novčane pomoći nezaposlenima, na koje se ne obračunavaju doprinosi, dužni smo bili podatke o uplatama prenijeti u IS Jedinostveni registar korisnika gotovinskih naknada na koje se ne uplaćuju doprinosi. Usporedbom baza isplata i evidencije nezaposlenih, napravljeni su specifične xml datoteke i izvršen je njihov prijenos u navedeni Jedinostveni registar i time je zadovoljena obaveza Službe za prijenosom podataka.

Tokom izvještajnog perioda, na poticaj Federalnog zavoda za zapošljavanje i drugih službi za zapošljavanje, održana je obuka za osoblje službe vezano uz Oracle Business Intelligence i Data Warehouse.

Uspješno je implementirano visokokvalitetno antivirusno rješenje - GravityZone Business Security Enterprise od Bitdefendera, koji predstavlja sveobuhvatnu platformu za kibernetičku sigurnost s raznolikim alatima za zaštitu od različitih kibernetičkih prijetnji. Nakon temeljite obuke administratora, ovo rješenje je uspješno integrirano u sistem Službe.

Dodatno, uspješno je provedena nabavka i implementacija neprekidnog napajanja za cjelokupno centralno serversko okruženje.

Krajem izvještajnog perioda, započeta je javna nabavka kompjuterske opreme s ciljem modernizacije radnih stanica u Službi. Završetak procesa modernizacije planiran je za prvi kvartal 2024.

Implementiran je monitoring sistem za server sobu opremljen LTE-modemom za praćenje različitih parametara poput temperature, otvaranja vrata, dima, curenja i slično. Obavještanje o alarmima moguće je putem različitih kanala, uključujući SMS, SNMP, e-poštu, potencijalno slobodne releje ili sirene.

U Središnjoj službi redovno se obavlja kontrola unosa podataka u aplikacijski program u podružnicama – biroima rada radi otklanjanja pogrešaka koje mogu dovesti do netačnosti ukupnih podataka, kako za podružnice – biroe rada, tako i za Službu u cjelini.

Rad Upravnog odbora

Upravni odbor Službe imenovan je 29. 12. 2021. Rješenjem Vlade HNK o konačnom imenovanju Upravnog odbora Službe (pod brojem: 01-1-02-3409/21). Dana 4. 2. 2022. održana je prva konstituirajuća sjednica. U izvještajnom periodu Upravni odbor Službe održao je 12 sjednica. Na sjednicama su donesene sljedeće odluke:

- Odluka o usvajanju izmjena Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2022.;
- Odluka o usvajanju dopuna Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2023.;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o redovnom godišnjem popisu u Službi za zapošljavanje HNK sa stanjem na dan 31. 12. 2022.;
- Odluka o davanju saglasnosti direktoru Službe za zapošljavanje HNK za poduzimanje završnih radnji vezano za kupovinu poslovnog prostora na adresi Telčeva br. 3 Mostar;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - XII. 2022.;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. 2022. do 31. 12. 2022.;
- Odluka o usvajanju Pravilnika o izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o usvajanju Dokumenta okvirnog budžeta Službe za zapošljavanje HNK za period od 2024. do 2026.;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period januar - mart 2023.;
- Odluka o usvajanju Pravilnika o izmjeni Pravilnika o radu Službe za zapošljavanje HNK;

- Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2023.;
- Odluka o odbijanju prigovora kandidatkinje Ele Halilhodžić, izjavljenog na Odluku o izboru kandidata Službe za zapošljavanje HNK, broj: 01-1-30-17-411/5-23 od 9. 5. 2023.;
- Odluka o razrješenju Alije Šatora s mjesta pomoćnika direktora Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o imenovanju Anela Kljake za pomoćnika direktora Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - VI. 2023.;
- Odluka o usvajanju Nacrta Plana integriteta Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona izrađenog sukladno Strategiji Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije 2022. - 2027. i Akcionom planu za provođenje strategije Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije 2022. – 2027.;
- Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Plana javnih nabavki za 2023. Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. 2023. do 30. 6. 2023.;
- Odluka o raspisivanju konkursa za izbor direktora Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o utvrđivanju visine mjesečne naknade za rad predsjednika i članova Upravnog odbora Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o imenovanju sekretara Upravnog odbora Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - IX. 2023.;
- Odluka o usvajanju Prijedloga izmjena i dopuna Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2023.;
- Odluka o izvršenju izmjena i dopuna Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2023.;
- Odluka o usvajanju Strateškog plana Službe za zapošljavanje HNK za period 2024. - 2026.;
- Odluka o usvajanju Pravilnika o zaštiti na radu Službe za zapošljavanje HNK;
- Odluka o usvajanju Prijedloga Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2024.;
- Odluka o izvršenju Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2024. godinu;
- Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2024. godinu;
- Odluka o davanju saglasnosti direktoru Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona da može raspolagati sredstvima preko 10.000,00 KM za nabavke predviđene Planom javnih nabavki za 2024. godinu;
- Odluka o utvrđivanju Programa rada Službe za zapošljavanje HNK za 2024.;

Sa svih sjednica su izrađeni zapisnici, odluke, zaključci, planovi i drugi materijali te su isti dostavljeni nadležnim institucijama ili sektorima u Službi, a u cilju njihove realizacije.

Materijalno osiguranje nezaposlenih lica

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH”, broj: 41/01, 22/05 i 9/08), taj vid materijalno-pravne zaštite obuhvaća novčanu naknadu, uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje radi ispunjavanja uvjeta za penziju.

U periodu januar – decembar 2023. ukupno je izrađeno 5.560 rješenja u postupku ostvarivanja prava na novčanu naknadu (priznato pravo 4.158, prestanak prava 1.121, nastavak prava 242, odbijeno zahtjeva 39). Broj novozaprimljenih zahtjeva za rješavanje u prvom stepenu je 4.204 (za 13,38 % više u odnosu na 2022.). Svi zahtjevi su riješeni u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Zakonu o upravnom postupku.

Prosječno vrijeme korištenja novčane naknade je devet mjeseci, a prosječna visina te naknade je 486,28 KM, odnosno 40 % prosječne neto plaće isplaćene u FBiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa za nezaposlena lica, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. U izvještajnom periodu podneseno je devet (9) žalbi, po kojima je Služba, kao prvostepeni organ postupila u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

Zahtjev za jednokratnu isplatu novčane naknade, u skladu s članom 30a Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, podnijelo je 20 lica jer su samostalno ili s drugim licem obrazovale privredno društvo, radnju ili drugi oblik obavljanja samostalne djelatnosti.

Služba je sa sedam lica zaključila ugovor o vraćanju duga u ratama u skladu s Pravilnikom o uvjetima i načinu vraćanja novčane naknade koju je nezaposleno lice ostvarilo, a na koju nije imalo pravo.

Izrada rješenja za ostvarivanje prava na novčanu naknadu vrši se elektronski uz pomoć aplikacije CARMEN. U toku je nadogradnja ove aplikacije za izradu Izvještaja po raznim kriterijima.

Pravo na zdravstveno osiguranje mjesečno su koristila prosječno 21.032 lica.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu s članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, stječu nezaposlena lica kojima nedostaje do tri godine staža osiguranja kako bi ostvarila pravo na penziju. Zahtjev za ostvarivanje tog prava u izvještajnom periodu podnijelo je 308 lica, dok je to pravo ostvarilo 198 lica. Služba je odbila 38 lica sa zahtjevom za ostvarivanje ovog prava. Za postupanje po neriješenim zahtjevima čeka se dostavljanje uvjerenja o ukupnom stažu od nadležne službe penzijskog i invalidskog osiguranja. U izvještajnom periodu podneseno je 12 žalbi po kojima je Služba, kao prvostepeni organ, postupila u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

Kadrovi i opremljenost prostora

Na dan 31. 12. 2023. u Službi je zaposleno 96 radnika, i to 79 radnika visoke stručne spreme, 2 radnika više stručne spreme, 1 radnik je VKV i 14 radnika sa srednjom stručnom spremom. U Službu su primljena 3 pripravnika s VSS - visoko obrazovanje stečeno po Bolonjskom

sistemu studiranja radi stručnog osposobljavanja u struci. Pripravnici su primljeni kroz program Federalnog zavoda za zapošljavanje.

U radni odnos na određeno vrijeme primljeno je 18 radnika. Radni odnos prestao je za 26 radnika i to za 22 radnika zbog isteka ugovora o radu na određeno vrijeme, jednom radniku sporazumno i za 3 radnika zbog ispunjavanju uvjeta za penziju.

Primljeno je i 8 radnika na neodređeno vrijeme. Prijem radnika izvršen je nakon provedene konkursne procedure u skladu sa Zakonom o radu („Službene novine Federacije BiH”, br. 26/16 i 89/18), Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Hercegovačko-neretvanskom kantonu („Službene novine HNK”, br. 4/19, 5/19 i 5/20) i Pravilniku o radu Službe.

Matične evidencije radnika Službe i Evidencije o radnom vremenu uspostavljene su u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu („Službene novine FBiH“, broj 92/16) kojim se propisuje sadržaj i način vođenja evidencija o radnicima i drugim licima angažovanim na radu kod poslodavca. Od novembra 2013. koristi se aplikacija koja omogućava dostupnost svih podataka u vezi s kvalifikacionom, spolnom i starosnom strukturom te podatke o ukupnom radnom stažu, radnom mjestu i sl.

Središnja služba i podružnice – biroi rada smješteni su u prostorima koje su u njezinom posjedu ili vlasništvu. Služba je do sada uknjižila sljedeće poslovne prostore: Središnja služba u Mostaru, Čapljina, Neum, Stolac i Prozor-Rama. Uz angažman advokata i dalje se poduzimaju redovne aktivnosti s ciljem uknjižbe ostalih poslovnih prostora u Konjicu, Jablanici, Čitluku, Ravnom i poslovni prostor u Sarajevu. Služba je zaključila kupoprodajni ugovor za kupovinu poslovnog prostora u kojem je smještena Podružnica – biro rada Mostar – Odjeljenje 2, a nalazi se na adresi Telčeva br. 3. U toku su aktivnosti vezano za njegovu uknjižbu.

Pravni i opći poslovi

Tokom izvještajnog perioda, u Sektoru za pravne, opće i kadrovske poslove urađeni su svi tekući poslovi u vezi s provedbom tendera; izrada pravilnika, ugovora, odluka, rješenja; tumačenje propisa i davanja uputstava za rad; odgovori na tužbe; zastupanja pred sudovima; izrada prigovora na prijedloge za izvršenja; izdavanja raznih uvjerenja i sl. Zatim, poslovi zavođenja prispjele pošte (u glavnu knjigu protokola ukupno je zavedeno 1.411 predmeta, a kroz upisnike prvostepeni predmeta i pomoćne evidencije protokolirano je: novčane naknade – 4.204, programi sufinansiranja – 992, radne dozvole – 390, tenderi – 152, dokup staža – 308, žalbe – 24, upravni odbor – 31) i dostave istih nadležnim referentima na rješavanje, a potom arhiviranje istih; distribucija raznih materijala i sl.

Upravni odbor Službe je 31. 7. 2023. usvojio Nacrt Plana integriteta Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona koji je izrađen u skladu sa Strategijom Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije 2022. - 2027. i Akcionim planom za provođenje strategije Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije 2022. – 2027. Nacrt je dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije na davanje mišljenja. Donošenjem Plana integriteta Služba bi realizovala jedinu stavljenju, a nerealizovanu preporuku Ureda za reviziju institucija Federacije BiH.

Također, usvojen je i Pravilnik o zaštiti na radu sukladno Zakonu o zaštiti o radu FBiH. Osnov za njegovu izradu je Akt o procjeni rizika koji sadrži opis procesa rada s procjenom

rizika od povrede na radu ili oštećenja zdravlja na mjestu rada u radnoj okolini i mjere za otklanjanje ili smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru u cilju poboljšanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. U Službi je u aprilu 2023. izvršeno osposobljavanje radnika iz oblasti zaštite od požara i iz oblasti rad na siguran način.

Dana 10. 12. 2022. stupile su na snagu Izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama i u toku je izrada Pravilnika o javnim nabavkama roba, usluga i radova Službe.

Posebno treba istaknuti da je u toku izrada novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike dostavilo je Federalnom zavodu za zapošljavanje i kantonalnim službama Prednacrt zakona na davanje mišljenja. Služba je odgovorno pristupila ovom zadatku. Održan je sastanak predstavnika Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi radi razmjene mišljenja i iznalaženja zajedničkih rješenja. U ostavljenom roku, Služba je Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike dostavila konkretne prijedloge zakonskih rješenja. Također im je dostavljen i dopis u kojem je istaknuto da Služba smatra da predstavnici kantonalnih službi za zapošljavanje trebaju biti članovi radne grupe za izradu Prednacrt zakona kako bi direktno sudjelovali u njegovoj izradi. U slučaju da ovaj prijedlog ne bude prihvaćen, predložen je prijašnji način sudjelovanja kantonalnih službi za zapošljavanje u izradi Prednacrt zakona (kantonalne službe bi dostavile prijedloge i primjedbe Federalnom zavodu za zapošljavanje radi formiranja zajedničkog stava), jer bi zajednička iskustva pomogla u izradi jedinstvenog prijedloga koji bi prezentirao predstavnik Federalnog zavoda za zapošljavanje, a koji je već član radne grupe za njegovu izradu. Predloženo je da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike organizuje sastanak s direktoricom Federalnog zavoda za zapošljavanje i direktorima kantonalnih službi radi rješavanje dilema koje su uočene, s obzirom na to da kantonalne službe za zapošljavanje nisu sudjelovale u izradi dostavljenog prednacrt. Svi dostavljeni prijedlozi imali su za cilj iznalaženje što boljih rješenja za izradu što kvalitetnijeg zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, koji će biti primjenjiv u praksi.

U skladu s Finansijskim planom Službe za 2023. i Planu javnih nabavki, obavljani su svi stručno-administrativni poslovi u vezi s nabavkom roba, vršenjem usluga i izvođenjem radova (izrada odluka o pokretanju postupka, priprema tenderske dokumentacije, sačinjavanje obavijesti o nabavki, objava, prikupljanje ponuda, selekcija i odabir najpovoljnijeg ponuđača, sačinjavanje zapisnika, izvještaji o radu komisije, provođenje e-aukcije, davanje preporuke, zaključenje ugovora i dostavljanje izvještaja Agenciji za javne nabavke BiH). U izvještajnom periodu, prema predviđenom Finansijskom planu Službe, Planu javnih nabavki, a u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, provedeni su sljedeći tenderi: Pretplata na Službene novine i Službeni glasnik (pisane i elektronske) i stručna štampa; Nabavka sokova, pića i napitaka; Nabavka guma; Pretplata na dnevnu i sedmičnu štampu; Nabavka kancelarijskog materijala i sitnog inventara; Nabavka goriva; Nabavka dijelova za održavanje sistema grijanja i hlađenja; Nabavka stručne literature; Usluge servisiranja i čišćenja klima-uređaja; Zdravstvene usluge za radnike Službe (sistematski pregled); Usluga stručne naobrazbe (simpoziji, seminari, razne obuke itd.); Održavanje sistema VPN-a - umrežavanje podružnica – biroa rada i Središnje službe; Usluge čišćenja poslovnih prostorija; Usluge nabavke i ugradnje elektroinstalacija i vodoinstalacija (el. kablovi, vodovodne cijevi, sanitarije); Tekuće održavanje: usluge održavanja poslovnih prostorija, sitni popravci (zamjena ili popravak prozora, vrata, stakala, sijalica, roleta i slično); Usluge pranja vozila; Bankarske usluge; Najam parking mjesta za vozilo; Održavanje telefonske centrale; Usluge javnog oglašavanja; Usluge servisiranja i održavanja vozila; Usluge uređenja zelenih površina; Nabavka kancelarijskog namještaja; Nabavka službenog vozila; Nabavka arhivskih polica, Usluge fizičke i tehničke zaštite ljudi i imovine; Advokatske usluge; Žurne sanacije; Nabavka dijelova za održavanje sistema

tehničke zaštite objekata i videonadzor; Nabavka fiksnih i mobilnih telefona; Novogodišnji paketići za djecu; Usluge održavanja i unapređenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole; Usluge deratizacije poslovnih prostorija; Usluge odvoza i deponije kabastog otpada; Usluge štampanja; Usluge osiguranja imovine, radnika i vozila; Farbanje i gletanje zidova podružnica – biroa rada; Održavanje opreme za videonadzor; Održavanje opreme za evidenciju radnog vremena; Održavanje alarmnog sistema; Ostale stručne usluge; Usluge izrade projektne dokumentacije za parking Službe; Nadzor nad građevinskim radovima; Usluge izrade projektne dokumentacije za planirane građevinske radove; Dogradnja aplikacije – Obrada registraturne građe; Nabavka kompjuterske opreme s pripadajućom opremom; Metalni ormar s ključem za arhivu; Nabavka uređaja za filtriranje vode; Uređenje parkinga Službe; Nabavka pokretne rampe za parking Službe; Građevinski radovi na poslovnim zgradama Službe.

Redovno su održavani objekti i oprema u skladu s potrebama i raspoloživim sredstvima Službe.

Interna revizija

Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost kreirana s ciljem dodavanja vrijednosti i unapređenja poslovanje organizacije. Pomaže organizaciji ostvariti svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Funkciju interne revizije u Službi obavlja Jedinica interne revizije, koja je uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, Pravilnikom interne revizije Službe, Poveljom interne revizije Službe i Odlukom o izmjeni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe.

Godišnjim planom Jedinice interne revizije za 2023. planirane su i izvršene tri revizije. U skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH pripremljen je Godišnji izvještaj interne revizije za prethodnu godinu koje je dostavljeno Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Federalnog ministarstva finansija. Osim navedenog izvještaja, Jedinica interne revizije izradila je i Mišljenje interne revizije o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za revidirana područja, u okviru Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Izrađeni su i usvojeni planski dokumenti: Studija rizika Jedinice interne revizije za 2024., Strateški plan Jedinice interne revizije za period 2024. - 2026. i Godišnji plan Jedinice interne revizije za 2024.

Strateški plan je sastavljen na osnovu procjene rizika i u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, Standardima interne revizije, Etičkom kodeksu internih revizora, Povelji interne revizije, Metodologiji rada interne revizije u javnom sektoru FBiH i Priručniku za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru FBiH. Strateški plan se odnosi na period 2024. – 2026. i predstavlja ažuriranu verziju prethodnog Strateškog plana za period 2023. – 2025.

Godišnji plan za 2024. sastavljen je na osnovu Strateškog plana za 2024. - 2026. Jedinice za internu reviziju, koji je usvojio direktor Službe. U njemu se definiiraju aktivnosti Jedinice za internu reviziju na ostvarivanju ciljeva iz Strateškog plana i određuju ciljevi, obujam, metodologija, trajanje i resursi koji su potrebni za obavljanje revizorskih aktivnosti u 2024.

Donosi se na osnovu Studije rizika JIR, na osnovu koje se pravi plan prioriternih revizija u planskoj godini.

Godišnji plan je predmet kontinuiranog pregleda tokom godine i ažurira se po potrebi, da bi se odrazile značajne promjene u organizaciji ili u Jedinici za internu reviziju, kao i svi dodatni zadaci na zahtjev rukovodioca. Navedene aktivnosti odgovaraju strateškom cilju: Poboljšanje kvalitete i pouzdanosti procesa Službe. Radi unapređivanja znanja, vještina i kompetencija, interni revizori su tokom 2023. sudjelovali na dodatnim edukacijama, konferencijama i webinarima radi što kvalitetnijeg obavljanja poslova i zadataka revizora.

Materijalno-finansijsko poslovanje

Ukupni prihodi i primici ostvareni u izvještajnom periodu iznose 18.881.734,00 KM. Sastoje se od: poreznih prihoda u iznosu od 17.249.242,00 KM, neporeznih prihoda u iznosu od 136.604,00 KM, primitaka u iznosu od 1.491.788,00 KM i primljenih otplata datih zajmova u iznosu od 3.800,00 KM.

Porezni prihodi čine 91,35 % ukupnih prihoda i primitaka, tj. prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji obveznici uplaćuju po stopi od 2,00 % na bruto plaće. Obveznik na račun kantonalne službe za zapošljavanje uplaćuje 70,00 % obračunatog doprinosa, a 30,00 % na račun Federalnog zavoda za zapošljavanje. Neporezni prihodi odnose se na prihode od kamata, usluga građanima i ostale neplanirane prihode. Primici se odnose na nedostajuća sredstva za materijalno-socijalno osiguranje nezaposlenih lica u iznosu od 757.085,00 KM, sredstva za kupovinu poslovnog prostora Podružnice – biroa rada Mostar - Odjeljenje 2 u iznosu od 202.455,00 KM i programe za poticaj zapošljavanja u iznosu od 532.248,00 KM.

Ukupni rashodi i izdaci iznose 18.385.482,00 KM. Sastoje se od izdataka za: plaće i naknade troškova zaposlenima, doprinose poslodavcu i ostale poreze i doprinose, materijal, sitni inventar i usluge, grantove drugim nivoima vlasti, tekuće grantove pojedincima na osnovu materijalno-socijalnog osiguranja nezaposlenih lica, ostale grantove pojedincima i neprofitnim organizacijama, sufinansiranje zapošljavanja, druge tekuće rashode i izdatke za nabavku stalnih sredstava.

U ukupnim rashodima i izdacima, izdaci za materijalno-socijalno osiguranje nezaposlenih lica iznose 59,00 % ukupnih rashoda i izdataka. Služba nedostajuća sredstva potražuje od Federalnog zavoda za zapošljavanje. Iznos potraživanih sredstava zavisi od ostvarenih prihoda i rashoda u tekućem mjesecu. Nedostajuća sredstva za protekli period iznose 757.085,00 KM.

Izdaci za novčane naknade su za 26,61 % veći u odnosu na isti period prethodne godine zbog većeg broja korisnika novčane naknade i većeg mjesečnog iznosa novčane naknade po korisniku. Usporedbe radi, prosječni mjesečni iznos novčane naknade po korisniku u 2022. iznosio je 427,27 KM, a u 2023. godini 486,28 KM.

Izdaci za zdravstveno osiguranje veći su za 1,84 %, a izdaci za dokup staža su veći za 59,18 % u odnosu na isti period prethodne godine.

Plaće i naknade troškova zaposlenima iznose 4.963.691,00 KM, od čega bruto plaće iznose 4.456.281,00 KM i naknade troškova zaposlenima 498.410,00 KM. Broj zaposlenih lica na dan 31. 12. 2023. je 96 lica, od čega su 2 lica pripravnici. Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi iznose 468.667,00 KM, a odnose se na zakonom propisane doprinose.

Izdaci za nabavku materijala, sitnog inventara i usluge iznose 1.115.490,00 KM. Odnose se na nabavku materijala, sitnog inventara i usluga za obavljanje djelatnosti Službe.

Tekući grantovi drugim nivoima vlasti u iznosu od 14.303,00 KM odnose se na uplatu sredstava Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom, u skladu s važećom zakonskom regulativom.

Tekući grantovi neprofitnim organizacijama iznose 29.500,00 KM, a odnose se na pomoći neprofitnim organizacijama, u skladu s Pravilnikom o dodjeli jednokratne novčane pomoći Službe.

Izdaci za aktivne mjere zapošljavanja iznose 532.248,00 KM, a odnose se na programe za poticaj zapošljavanja koji se realizuju preko Službe, iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje i Vlade HNK.

Drugi tekući rashodi u iznosu od 5.506,00 KM odnose se na pogrešne uplate prihoda od doprinosa, za koje Služba vrši povrat na osnovu rješenja nadležne porezne uprave, i izdatke za izvršenja sudskih presuda i rješenja o izvršenju.

Sredstva za kapitalne izdatke iznose 443.606,00 KM, a odnose se na nabavku poslovnog prostora za Podružnicu – biro rada Mostar - Odjeljenje 2 u iznosu od 237.644,00 KM i nabavku namještaja, opreme i motornog vozila u iznosu od 186.285,00 KM, te nabavku sredstava u obliku prava u iznosu 19.677,00 KM.

Ukupni prihodi i primici iznose 96,65 % planiranih, a rashodi i izdaci 94,11 % od planiranih sredstava. Prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti su 2,07 % veći od planiranih sredstava, a u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 19,49 %. Ostvareni višak prihoda nad rashodima iznosi 496.252,00 KM.

Prilog: Tabele Porezne uprave o stanju zaposlenosti na dan 31. 12. 2023.

Tabela 1: Pregled broja zaposlenih i broja poslovnih subjekata po obliku vlasništva i obliku organizovanja na dan 31. 12. 2023.

			Broj poslovnih subjekata	Broj zaposlenih
Općina	Oblik	Oblik organizovanja		
ČAPLJINA	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	2	4
	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1	5
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	4	115
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	178	1.317
	DRŽAVNO	Javna ustanova	2	181
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	178	973
	NEMA	Predstavništva stranih lica u BiH	1	1
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	307	530
	NEMA	Savez udruženja ili fondacija	1	18
	NEMA	Strana i međunarodna nevladina organizacija	1	2
	NEMA	Sudska vlast	1	39
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	189
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	1	2
	NEMA	Udruženje	9	16
	DRŽAVNO	Ustanova	7	67
	PRIVATNO	Ustanova	8	318
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	2	9
	ZADRUŽNO	Zadruga	2	10
ČITLUK	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	3	78
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1	52
	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1	19
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	376	2.687
	NEMA	Fondacija	3	5
	DRŽAVNO	Javna ustanova	1	106
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	218	1.094
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	449	781
	NEMA	Savez udruženja ili fondacija	1	1
	NEMA	Strana i međunarodna nevladina organizacija	3	13
	NEMA	Sudska vlast	1	21
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	97
	NEMA	Udruženje	12	24
	PRIVATNO	Ustanova	6	105
	DRŽAVNO	Ustanova	10	332
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	2	36
	ZADRUŽNO	Zadruga	1	2
		KOMBINOVANO	Dioničarsko društvo	2
PRIVATNO		Dioničarsko društvo	2	2
DRŽAVNO		Društvo s ograničenom odgovornošću	2	16

JABLANICA	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	56	315
	DRŽAVNO	Javna ustanova	7	226
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	64	643
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	176	426
	NEMA	Savez udruženja iiii fondacija	2	3
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	63
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	1	1
	NEMA	Udruženje	6	7
	PRIVATNO	Ustanova	1	5
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	1	6
KONJIC	KOMBINOVANO	Dioničarsko društvo	3	1.593
	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	3	32
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	2	74
	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	4	22
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	174	2.383
	NEMA	Fondacija	1	1
	DRŽAVNO	Javna ustanova	11	733
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	144	821
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	332	587
	NEMA	Sudska vlast	1	45
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	123
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	1	2
	NEMA	Udruženje	6	32
	PRIVATNO	Ustanova	5	55
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	1	24
	ZADRUŽNO	Zadruga	2	3
MOSTAR	KOMBINOVANO	Dioničarsko društvo	7	845
	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	14	591
	NEMA	Diplomatsko-konzularna predstavništva	1	5
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	3	334
	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	8	694
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1.327	9.560
	PRIVATNO	Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću	1	2
	NEMA	Fondacija	6	14
	DRŽAVNO	Javna ustanova	40	2.461
	DRŽAVNO	Javno poduzeće	3	367
	PRIVATNO	Komanditno društvo	1	1
	NEMA	Komora	5	5
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	1.071	8.431
	NEMA	Ombudsman	1	10
	NEMA	Organi uprave	23	782
	NEMA	Podružnice stranog društva	3	7
	NEMA	Politička organizacija	4	24
	NEMA	Predstavništva stranih lica u BiH	2	3
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	1.575	2.948
	NEMA	Savez udruženja ili fondacija	7	18

	NEMA	Strana i međunarodna nevladina organizacija	2	16
	NEMA	Strukovne asocijacije	3	17
	NEMA	Sudska vlast	2	169
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	5	1.601
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	3	74
	NEMA	Udruženje	81	328
	NEMA	Upravne organizacije	12	613
	KOMBINOVANO	Ustanova	1	4
	DRŽAVNO	Ustanova	40	5.050
	PRIVATNO	Ustanova	49	545
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	10	82
	ZADRUŽNO	Zadruga	6	6
STOLAC	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1	36
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	74
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	1	4
	NEMA	Humanitarna organizacija	1	4
	NEMA	Savez udruženja iii fondacija	1	2
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	1	6
	ZADRUŽNO	Zadruga	2	6
	NEMA	Udruženje	4	17
	DRŽAVNO	Javna ustanova	5	196
	DRŽAVNO	Ustanova	6	209
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	52	308
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	70	272
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	173	239
	RAVNO	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1
NEMA		Vjerske zajednice i njihovi savezi	1	3
NEMA		Udruženje	1	1
DRŽAVNO		Ustanova	1	21
DRŽAVNO		Društvo s ograničenom odgovornošću	2	11
DRŽAVNO		Javna ustanova	3	24
PRIVATNO		Samostalni poduzetnik	9	26
NEMA		NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	9	35
PRIVATNO		Društvo s ograničenom odgovornošću	10	26
PROZOR	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	1	9
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	1	61
	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	3	52
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	88	342
	DRŽAVNO	Javna ustanova	4	72
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	48	269
	NEMA	Politička organizacija	1	1
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	128	167
	NEMA	Savez udruženja i fondacija	1	14
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	94
	NEMA	Tužilaštva i pravobranilaštva	1	2
	NEMA	Udruženje	7	47

	DRŽAVNO	Ustanova	10	299
	NEMA	Vjerske zajednice i njihovi savezi	2	8
NEUM	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	2	57
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	2	66
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	37	308
	DRŽAVNO	Javna ustanova	1	6
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZOVANJA	43	193
	PRIVATNO	Samostalni poduzetnik	55	115
	NEMA	Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1	94
	NEMA	Udruženje	2	4
	KOMBINOVANO	Ustanova	1	2
	PRIVATNO	Ustanova	2	8
	DRŽAVNO	Ustanova	5	96
	UKUPNO			7.925

Tabela 2: Pregled broja zaposlenih po području djelatnosti na dan 31. 12. 2023.

Područje	Područje naziv	Broj zaposlenika	Broj poreznih obveznika
nema	Nema	11	28
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	324	809
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	25	121
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	771	8.118
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	75	2.242
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	38	1.071
F	GRAĐEVINARSTVO	350	2.885
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	2.403	10.454
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	358	2.573
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	1.102	4.042
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	244	2.203
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	151	1.165
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	52	143
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	475	1.625
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	170	1.025
O	JAVNA UPRAVA I ODBRANA; OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	106	5.399
P	OBRAZOVANJE	184	5.328
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	145	5.572
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	391	1.315
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	549	1.128
U	DJELATNOSTI VANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I ORGANA	1	5
UKUPNO		55.784	7.925